



Muş Alparslan Üniversitesi

MUŞ ALPARSLAN ÜNİVERSİTESİ / MUŞ ALPARSLAN UNIVERSITY

[www.alparslan.edu.tr](http://www.alparslan.edu.tr)

**Aralık**/December 2023

**Cilt**/Volume 01

**Sayı**/Issue 01

**BULSODER**

**BULANIK MYO**

**SOSYAL BİLİMLER**

**DERGİSİ**

JOURNAL of SOCIAL SCIENCES

of BULANIK VOCATIONAL SCHOOL



# BULSODER

Volume 2 Issue 1 June 2024

Cilt 2 Sayı 1 Haziran 2024

**PUBLICATION DATE / YAYIN TARİHİ**

30.06.2024

# Bulanık MYO Sosyal Bilimler Dergisi

Yayınlanma sıklığı: Yılda 2 Sayı

e-ISSN: 3023-5987

Yayınlandığı Platform: Dergipark

Adres: <https://www.dergipark.org.tr/pub/bulsoder>

İletişim: [bulsoder@alparslan.edu.tr](mailto:bulsoder@alparslan.edu.tr)

## **Muş Alparslan Üniversitesi Adına Sahibi**

Mustafa ALICAN

Muş Alparslan Üniversitesi

Muş

## **Baş Editör**

İrşad Sami YUCA

Muş Alparslan Üniversitesi

Muş

## **Editörler**

İsmail DÖNMEZ

Muş Alparslan Üniversitesi

Muş

Hüseyin DOĞAN

Muş Alparslan Üniversitesi

Muş

Şaban ARGÜN

Muş Alparslan Üniversitesi

Muş

## **Alan Editörleri\***

### **AFET YÖNETİMİ**

İbrahim KIYMIŞ

Giresun Üniversitesi

Giresun

### **EĞİTİM BİLİMLERİ (ÇOCUK GELİŞİMİ, ÖZEL EĞİTİM, SINIF EĞİTİMİ, OKUL**

**ÖNCESİ, PDR ALANI)**

Salih GÜLEN

Muş Alparslan Üniversitesi

Muş

### **DİL VE EDEBİYAT**

Canser KARDAŞ

Muş Alparslan Üniversitesi

Muş

### **EKONOMİ-POLİTİKA BİLİMİ-HALKLA İLİŞKİLER**

Feryat ALKAN

Muş Alparslan Üniversitesi

Muş

### **SOSYOLOJİ-ANTROPOLİ-SOSYAL HİZMET**

Kenan ÖZMEN

Muş Alparslan Üniversitesi

Muş

### **SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK ÇALIŞMALARI**

Abdulmecit YILDIRIM

Muş Alparslan Üniversitesi

Muş

### **TARİH-COĞRAFYA-İNANÇ ÇALIŞMALARI**

Bilal ALTAN

Şırnak Üniversitesi

Şırnak

## **Editör Yardımcısı ve Sekreteryası**

Mesut KOÇ

Muş Alparslan Üniversitesi

Muş

## **Türkçe Yazım ve Dil Editörü**

Serkan KIRIKBAŞ

Milli Eğitim Bakanlığı

Ankara

## **Editör Kurulu\***

Abdulmecit YILDIRIM

Muş Alparslan Üniversitesi

Muş

Bilal ALTAN

Şırnak Üniversitesi

Şırnak

Canser KARDAŞ

Muş Alparslan Üniversitesi

Muş

Cebi BEHRAMOV

Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi

Azerbaycan

Ebulfez SÜLEYMANLI

Uluslararası Türk Akademisi

Kazakistan

Feryat ALKAN

Muş Alparslan Üniversitesi

Muş

Hüseyin DOĞAN

Muş Alparslan Üniversitesi

Muş

İbrahim KIYMIŞ

Giresun Üniversitesi

Giresun

İrşad Sami YUCA

Muş Alparslan Üniversitesi

Muş

İsmail DÖNMEZ

Muş Alparslan Üniversitesi

Muş

Kenan ÖZMEN

Muş Alparslan Üniversitesi

Muş

Mehmet AYDIN

University of the West of England

Birleşik Krallık

Mesut KOÇ

Muş Alparslan Üniversitesi

Muş

Salih GÜLEN

Muş Alparslan Üniversitesi

Muş

Serkan KIRIKBAŞ

Milli Eğitim Bakanlığı

Ankara

Tofik NECEFLİ

Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi

Azerbaycan

Yadgar Rasool H. AMEEN

University of Soran, KRG

Irak

## **Editör Danışma Kurulu\***

İbrahim KIRAN

Muş Alparslan Üniversitesi

Muş

Abdulkerim BİNGÖL

Hakkari Üniversitesi

Hakkari

Ahmet GÖKÇEN

Samsun Üniversitesi

Samsun

Ahmet İLYAS

Harran Üniversitesi

Şanlıurfa

Alparslan ÖZTÜRKÇİ

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

Van

Aydın KIZILASLAN

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi

Ağrı

Bünaymin SARIKAYA

Muş Alparslan Üniversitesi

Muş

Cebi BEHRAMOV

Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi

Azerbaycan

Ebulfez SÜLEYMANLI

Uluslararası Türk Akademisi

Kazakistan

Ejder ULUTAŞ

Samsun Üniversitesi

Samsun

Erhan AKIN

Siirt Üniversitesi

Siirt

Erkan DİKİCİ

Bitlis Eren Üniversitesi

Bitlis

Esra DEMİR

Muş Alparslan Üniversitesi

Muş

İskender DÖLEK

Muş Alparslan Üniversitesi

Muş

Mehmet AYDIN

University of the West of England

Birleşik Krallık

Mehmet SALMAZZEM

Muş Alparslan Üniversitesi

Muş

Muhammet YÜCEL

Muş Alparslan Üniversitesi

Muş

Ömer Faruk ALTUNÇ

Muş Alparslan Üniversitesi

Muş

Recep ARSLAN

Gaziantep Üniversitesi

Gaziantep

Resul DURAN

Hakkari Üniversitesi

Hakkari

Sabit DUMAN

Muş Alparslan Üniversitesi

Muş

Şarika BERBER

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Ankara

Tofik NECEFLİ

Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi

Azerbaycan

Yadgar Rasool H. AMEEN

University of Soran, KRG

Irak

\*Kurul üyelerinin adları isme göre alfabetik olarak sıralanmıştır.

## **Amaç**

Bulanık MYO Sosyal Bilimler Dergisi (BULSODER)'nin amacı; sosyal bilimler alanında (Sosyoloji, Antropoloji, Sosyal Hizmet, Ekonomi, Politika Bilimi, Tarih, Coğrafya, Dil ve Edebiyat, Çocuk Gelişimi, Afet Yönetimi, Halkla İlişkiler, İnanç Çalışmaları, Sürdürülebilirlik Çalışmaları vb.) kapsayan araştırmaların bilimsel bilgi üretimine katkıda bulunmak ve teorik anlayışı ilerleterek uygulamalarda kullanımını sağlamaktır. Bu bağlamda dergi; araştırma makalesi, olgu sunumu, derleme, kitap incelemeleri vb. çalışmalara yer vermeyi hedeflemektedir.

## **Kapsam**

BULSODER, disiplinler arası yaklaşımları teşvik eder ve geniş bir yelpazede konuları kapsar. Sosyal bilimlerin farklı alanlarından gelen araştırmaların, teorik perspektiflerin ve pratik deneyimlerin paylaşımını ve etkileşimini destekler. Bu dergi, sosyal bilimler alanında ilerlemenin ve bilimsel bilginin geniş kitlelere yayılmasının bir aracı olarak önemli bir rol oynar.

*Dergi kapsamında yazılan yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir. Bu konuda dergiye herhangi bir sorumluluk yüklenemez*

# International Journal of Social Work Research

Frequency: 2 Issues Per Year

e-ISSN: 3023-5987

Published Platform: Dergipark

Address: <https://www.dergipark.org.tr/en/pub/bulsoder>

Contact: [bulsoder@alparslan.edu.tr](mailto:bulsoder@alparslan.edu.tr)

## **Owner on behalf of Muş Alparslan University**

Mustafa ALICAN Muş Alparslan University Muş

## **Editor-in-Chief**

İrşad Sami YUCA Muş Alparslan University Muş

## **Editors**

İsmail DÖNMEZ Muş Alparslan University Muş  
Hüseyin DOĞAN Muş Alparslan University Muş  
Şaban ARGÜN Muş Alparslan University Muş

## **Section Editors\***

### **AFET YÖNETİMİ**

İbrahim KIYMIŞ Giresun University Giresun

### **EĞİTİM BİLİMLERİ (ÇOCUK GELİŞİMİ, ÖZEL EĞİTİM, SINIF EĞİTİMİ, OKUL ÖNCESİ, PDR ALANI)**

Salih GÜLEN Muş Alparslan University Muş

### **DİL VE EDEBİYAT**

Canser KARDAŞ Muş Alparslan University Muş

### **EKONOMİ-POLİTİKA BİLİMİ-HALKLA İLİŞKİLER**

Feryat ALKAN Muş Alparslan University Muş

### **SOSYOLOJİ-ANTROPOLİ-SOSYAL HİZMET**

Kenan ÖZMEN Muş Alparslan University Muş

### **SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK ÇALIŞMALARI**

Abdulmecit YILDIRIM Muş Alparslan University Muş

### **TARİH-COĞRAFYA-İNANÇ ÇALIŞMALARI**

Bilal ALTAN Şırnak University Şırnak

## **Assistant Editor & Secretary**

Mesut KOÇ Muş Alparslan Üniversitesi Muş

## **Turkish Spelling and Language Editor**

Serkan KIRIKBAŞ Milli Eğitim Bakanlığı Ankara

## **Editorial Board\***

Abdulmecit YILDIRIM Muş Alparslan University Muş  
Bilal ALTAN Şırnak University Şırnak  
Canser KARDAŞ Muş Alparslan University Muş  
Cebi BEHRAMOV Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi Azerbaycan  
Ebulfez SÜLEYMANLI International Türk Academy Kazakistan  
Feryat ALKAN Muş Alparslan University Muş  
Hüseyin DOĞAN Muş Alparslan University Muş  
İbrahim KIYMIŞ Giresun University Giresun  
İrşad Sami YUCA Muş Alparslan University Muş  
İsmail DÖNMEZ Muş Alparslan University Muş  
Kenan ÖZMEN Muş Alparslan University Muş  
Mehmet AYDIN University of the West of England Birleşik Krallık  
Mesut KOÇ Muş Alparslan University Muş  
Salih GÜLEN Muş Alparslan University Muş  
Serkan KIRIKBAŞ Milli Eğitim Bakanlığı Ankara  
Tofik NECEFLİ Azerbaycan Milli Bilimler University Azerbaycan  
Yadgar Rasool H. AMEEN University of Soran, KRG Irak

## **Scientific and Advisory Board\***

İbrahim KIRAN Muş Alparslan University Muş  
Abdulkerim BİNGÖL Hakkâri University Hakkâri  
Ahmet GÖKÇEN Samsun University Samsun  
Ahmet İLYAŞ Harran University Şanlıurfa  
Alparslan ÖZTÜRKÇİ Van Yüzüncü Yıl University Van  
Aydın KIZILASLAN Ağrı İbrahim Çeçen University Ağrı  
Büyümin SARIKAYA Muş Alparslan University Muş  
Cebi BEHRAMOV Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi Azerbaycan  
Ebulfez SÜLEYMANLI International Türk Academy Kazakistan  
Ejder ULUTAŞ Samsun University Samsun  
Erhan AKIN Siirt University Siirt  
Erkan DİKİCİ Bitlis Eren University Bitlis  
Esra DEMİR Muş Alparslan University Muş  
İskender DÖLEK Muş Alparslan University Muş  
Mehmet AYDIN University of the West of England Birleşik Krallık  
Mehmet SALMAZZEM Muş Alparslan University Muş  
Muhammet YÜCEL Muş Alparslan University Muş  
Ömer Faruk ALTUNÇ Muş Alparslan University Muş  
Recep ARSLAN Gaziantep University Gaziantep  
Resul DURAN Hakkâri University Hakkâri  
Sabit DUMAN Muş Alparslan University Muş  
Şarika BERBER Ankara Hacı Bayram Veli University Ankara  
Tofik NECEFLİ Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi Azerbaycan  
Yadgar Rasool H. AMEEN University of Soran, KRG Irak

\* The names of the members of the board are listed alphabetically by name.

## **Aim**

The purpose of Journal of Social Sciences Bulanik Vocational School (BULSODER); To contribute to the production of scientific knowledge and to ensure the use of research in the field of social sciences (Sociology, Anthropology, Social Work, Economics, Political Science, History, Geography, language and literature, Child Development, Disaster Management, Public Relations, Faith Studies, Sustainability Studies, etc.) in applications by advancing theoretical understanding. In this context, the magazine; research article, case report, review, book reviews, etc. aims to include studies.

## **Scope**

BULSODER encourages interdisciplinary approaches and covers a wide range of topics. It supports the exchange and interaction of research, theoretical perspectives and practical experiences from different fields of social sciences. This journal plays an important role as a means of progress in the field of social sciences and dissemination of scientific knowledge to a wide audience.

*The responsibilities of the articles written within the scope of the journal belong to the authors. No responsibility can be placed on the journal in this regard.*

# İçindekiler / Contents

Cilt 2, Sayı 1,  
Haziran 2024

Volume 2, Issue 1,  
June 2024

## Arastırma Makaleleri

## Research Articles

- 1 **“Köyün Sesi” Gazetesinde Kültürel ve Sosyal Haberler (1964-1966)**  
Cultural And Social News in “Köyün Sesi” Newspaper (1964-1966)  
*Hakan BAYRAM*
- 12 **Çocuk Edebiyatında Ölüm ve Yas (Ağlamak Güzeldir Kitap Örneği)**  
Death and Mourning in Children’s Literature (Example of the Book it is Good to Cry)  
*Hatice KOYUNCU, Erhan AKIN*
- 17 **Sylvia Plath’in ‘Sırça Fanus’ Eserinde Sosyal Beklentiler ve Kimlik Krizi Analizi**  
The Analysis of Social Expectations and Identity Crisis in Sylvia Plath’s the Bell Jar  
*Dilek ARSLAN*



## “Köyün Sesi” Gazetesinde Kültürel ve Sosyal Haberler (1964-1966) Cultural And Social News in “Köyün Sesi” Newspaper (1964-1966)<sup>1</sup>

Hakan BAYRAM <sup>(1)</sup>

### ÖZET


Bu çalışmada, 12 Eylül 1964 yılında yayımlanmaya başlayan *Köyün Sesi* gazetesinde yer alan kültürel ve sosyal haberler incelenmiştir. *Köyün Sesi* gazetesi Malazgirt ilçesinin Cumhuriyet Dönemi'nde ilk yerel basın örneği olmuştur. *Köyün Sesi* gazetesinde yer alan haberler yayımlandığı dönemin kültürel, sosyal hayatına dair birçok veri barındırmaktadır. Gazetede yayımlanan eğitim ve kültürel haberlerden hem Malazgirt özelinde hem de ulusal düzeyde eğitim ve kültür politikalarının bölgeye olan yansımaları görülebilir. Aynı şekilde siyasal haberler, bize bölgenin politik eğilimlerini değerlendirebilmek için önemli açılımlar sağlamaktadır. Dolayısıyla bu haberler sadece “haber” niteliğini taşımamakta, kamuoyu oluşturma ve bölgenin “yerel” hafızasını kaydetme gibi yerel basının önemli işlevlerini de göstermektedir. Bu çalışmada, 1964 yılının eylül ayında yayıma başlamış ve 1965 yılının Ağustos ayına kadar yayımlanmış olan *Köyün Sesi* gazetesi sayılarından kültürel ve sosyal haberler seçilerek doküman analizinden faydalanılmıştır. Bu haberlerin içerikleri dönemin siyasal gelişmeleriyle birlikte değerlendirilmiştir.

**Anahtar Kelimeler:** Yerel Basın, Malazgirt, Köyün Sesi, Gazete.

### ABSTRACT

In this study, the cultural and social news in the *Köyün Sesi* newspaper, which started to be published on September 12, 1964, were examined. The *Köyün Sesi* newspaper was the first example of a local press in the Malazgirt district during the Republican period. The news in the *Köyün Sesi* newspaper contains a lot of data about the cultural and social life of the period in which it was published. From the educational and cultural news published in the newspaper, the reflections of educational and cultural policies on the region, both specifically in Malazgirt and at the national level, can be seen. Likewise, political news provides us with important insights to evaluate the political trends of the region. Therefore, these news do not only qualify as "news", but also show the important functions of the local press, such as creating public opinion and recording the "local" memory of the region. In this study, cultural and social news were selected from the issues of *Köyün Sesi* newspaper, which started to be published in September 1964 and was published until August 1965, and document analysis was used. The contents of these news were evaluated together with the political developments of the period.

**Key Words:** Local Press, Malazgirt, Köyün Sesi, Newspaper.

<sup>1</sup>Muş Alparslan Üniversitesi,  
hkn3149@gmail.com,  0000-  
0003-4474-8929

### Article History/Makale Tarihi:

Received/Teslim :20.12.2023  
Accepted/Kabul :03.01.2024  
Published/Yayımlama :30.06.2024

### Cited/Atıf:

Bayram, H. (2024). “Köyün Sesi” gazetesinde kültürel ve sosyal haberler (1964-1966), *Bulanık MYO Sosyal Bilimler Dergisi* (BULSODER), 2 (1), 1-11.

### Copyright/Telif Hakkı

Bu makale, Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı (CC BY NC) 'nın hüküm ve koşulları altında dağıtılan açık erişimli bir makedir.

<sup>1</sup> Bu makale yazarın yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

## GİRİŞ

Yerel Basın kavramı, genellikle “Anadolu Basını” veya “Taşra Basını” olarak tanımlanmaktadır. Yerel basının en temel amacı belli bir bölgede olup biteni haber etmektir. Buradaki haberler toplumu ilgilendiren her türlü konuyu; bilgilendirme, eğlendirme ya da eğitime gibi konulardır (Girgin, 2001: 160). Yerel basın ilgilendiği bölge açısından tarihi bir hafıza niteliği taşıdığından oldukça önemli bir tarih kaynağıdır ve bu nedenle gazete arşivleri korunup ileriye taşınmalıdır (Girgin, 2009: 1). Dolayısıyla gazeteler bu konuda toplum ve devletler için önemli bir hazinedir (Şapolyo, 1976: 1).

Muş ilinde ilk yerel gazete örneklerine 1952 yılında “Muş Gazetesi” ile rastlanılmaktadır (Yuca, 2016: 213-214). Muş iline nazaran Malazgirt ilçesi yaklaşık on yıl sonra kendi yerel basın örneğiyle tanışmıştır. 12 Eylül 1964 yılında basılmaya başlayan Köyün Sesi gazetesi, Malazgirt ilçesinin Cumhuriyet Dönemi’nde ilk yerel basın örneği olmuştur. İki sayfa olarak basılan gazetenin sahibi Bayram Özpazarbaşı’dır. Yazı işleri müdürlüğünü Kemal Aytaç, mesul müdürlüğünü ise Şerafettin Kaya yapmıştır. Dönemin şartları ve Malazgirt ilçesinin gelişmişliği göz önüne alındığında yazar kadrosunun oldukça çeşitli ve fazla olduğu göze çarpmaktadır. Yazar kadrosunda; Yalçın Ökte, Şefik Kaleli, M. Ali Ermiş, Önder Erdem, Nevzat Molavelioğlu, Yıldırım Ymanoğlu, Erhan Güner, Ali Turanlı, Yaşar Yaman, Orhan Çakır, Hacı Ejder, Sami Turan, Necip Nasır gibi isimler mevcuttu (Bayram, H. ve Fırat Onat, G., 2022: 2).

*Köyün Sesi* gazetesinde yer alan haberler yayımlandığı dönemin kültürel, sosyal hayatına dair birçok veri barındırmaktadır. Söz gelimi gazetede yayımlanan eğitim ile ilgili haberlerden hem Malazgirt özelinde hem de ulusal düzeyde eğitim politikalarının bölgeye olan yansımaları görülebilir. Aynı şekilde siyasal haberler, bize bölgenin politik eğilimlerini değerlendirebilmek için önemli açılımlar sağlamaktadır. Dolayısıyla bu haberler sadece “haber” niteliğini taşımamakta, kamuoyu oluşturma ve bölgenin “yerel” hafızasını kaydetme gibi yerel basının önemli işlevlerini de göstermektedir.

## 1. KÜLTÜREL HABERLER

*Köyün Sesi* gazetesinin hemen hemen bütün sayılarında, gazetenin etkili kalemlerinden Kemal Aytaç’ın eleştirel bir dil ile şiirsel yazıları görülmektedir. “AY” başlıklı “Demokrasiyi bir türlü yürütemiyoruz. Sebebi basit. Yulan başkasının elindedir de ondan...” (*Köyün Sesi*, 25.11.1964: 1). şeklindeki eleştirel yazılarında bazen baskı hatası bazen de yazım yanlışları göze çarpmaktadır. Aytaç’ın yukarıdaki yazısında son cümlede “yulan” kelimesinin muhtemelen “yular” olması gerekiyor.

Gazete nezdinde ilçenin okuryazarlık konusunda gelişme göstermesi konusunda bazı çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmaların başında köy okullarının aktif hale getirilmesi ve öğretmen temini olmuştur. Özellikle köylerde okul çağına gelmiş çocukların okuması konusunda eksikliği olan ilçenin eğitim ihtiyacı oldukça fazladır. Bu çalışmalardan birkaçının da merkezdeki çalışmalar ile güçlendirildiği söylenebilir. Kısa zaman önce Malazgirt Halk Kitaplığı ismi ile kurulan kütüphanenin çalışma şartları kış mevsimi dolayısıyla bazen sekteye uğramış ya da çalışma saatlerinde değişiklikler yapılmıştır. “Kış mevsimi süresince yakacak sıkıntısından dolayı kütüphanenin kapalı tutulacağı, ancak kitap ödünç alma konusunda kütüphaneye saat 16 ile 17 arasında okuyuculara imza karşılığında kitap verileceği haber edilmiştir” (*Köyün Sesi*, 07.12.1964: 1). Haberin içeriğinden de anlaşılacağı üzere kamusal ekonomik durumun eğitim-öğretim üzerinde etkisinin olduğu anlaşılmaktadır.

Eğitim konusunda bazen de kırsal kesimdeki zorluklara katlanmak istemeyen öğretmenlerin de eğitim-öğretim üzerinde olumsuz etkileri olmuştur. Gazetenin güçlü kalemlerinden Kemal Aytaç, AY...TAÇ olarak kaleme aldığı bölümlerden birinde buna değinmiştir. “*Adaksu’da sekiz öğrenciyle öğretim yapmaya tüzük müsaait değilmiş. Kasabaya naklulunca hoca hanım herhalde tüzüğü rafa koymuş olacak ki beş öğrencisiyle iktifa ediyor*” (*Köyün Sesi*, 07.12.1964: 1). şeklinde bir eleştiri yaparak duruma tepkisini belirtmiştir. Diğer bir yandan cumhuriyetin ilk yıllarında ülke genelinde kurulmuş olan ve halkın modernleşmesi ile eğitilmesi amacı taşıyan Halkevlerinin ilçede açılması memnuniyet ile karşılanmıştır. Malazgirt’te kültür hareketlerini organize etme ve çevrenin kültürel seviyesini yükseltmek amacıyla Genel Merkezi Ankara’da bulunan Halkevlerinin bir şubesi açıldığı habere yansımıştır. Haberin içeriğine bakıldığında siyasal hiçbir amacı olmadan ve kamu yararına çalışacak olan bu şubenin açılışı Kaymakam S. Rifat Atıkan’ın başkanlığında ilçe öğretmenleri,



memurlar ve siyasi parti ile bağı olmayan vatandaşlar tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu şubenin geniş çapta ilgi göreceği vurgulanmıştır. Malazgirt Halkevi şubesinin ileriki süreçte ilk fırsatta köylerde Halkodaları olarak faaliyet göstermesi için çalışmaların hızlanacağı duyurulmuştur. Kapanış konuşmasında şubenin hayırlı olması ve başarılar elde etmesi temennisinde bulunulmuştur (Köyün Sesi, 07.12.1964: 1).

İlçede henüz açılan Halkevleri çalışmalarına hız vererek vaat ettikleri gibi köylerde Halkodası açma girişimlerini başlatmışlardır. Daha ilk haftası dolmadan on köyde Halkodası açmayı başarmıştır. Halkodalarının kültür hareketlerine uygun olarak bu köylerde halk dershanesi açtığı yazılmıştır. Haberin devamında halkın ayağına götürülen bu hizmetten halkın azami bir şekilde istifade etmeleri yararlarına olacağı vurgulanmıştır. Ayrıca buna aracılık edenlere teşekkür dileklerini de belirtmişlerdir (Köyün Sesi, 14.12.1964: 1).

Halkın okuma yazma oranının düşük olması nedeniyle açılan kurslar bu sayede büyük önem arz etmektedir. İlköğretim hizmetine uygun olarak yirmi tanesi köyde, iki tanesi ilçe merkezinde ve bir tanesi de cezaevinde olmak üzere yirmi üç tane okuma yazma kursu açıldığı haber edilmiştir. Bu kurslara beş yüz kişiden fazla müracaat olup eğitimlerin ve yeni kayıtların devam ettiği yazılmıştır. Ayrıca yetkililere bu çalışmalarından dolayı tebrik mesajını da paylaşmışlardır (Köyün Sesi, 18.12.1964: 1).

Malazgirt ilçesinde yayın hayatına başlayan gazetenin, ilçe halkına oldukça yararlı işler yaptığı görülmektedir. "Bir Seri Konferans Verilecek" başlıklı habere bakıldığında, daha önce yayınlanmış olan gazete sayılarında böyle bir talebin yapıldığından bahsedilmektedir. Bu taleplerde öğretici mahiyetindeki konferanslar verilerek halkın bilgilendirilmesinin toplumsal kalkındırmada önemli bir yer tutacağı vurgulanmıştır. Haber içeriğinde bu talebin ilgililerce makul karşılandığı ve bir seri konferans verilmesi kararlaştırıldığı ve bu konferansların halk tarafından ilgi ile takip edileceği yazılmaktadır. Halkın fikri içtimai seviyesini yükseltmeye yararlı olan bu hareketi tertip edenleri ve konuşmacıların şimdiden tebrik edildiklerini dile getirmişlerdir (Köyün Sesi, 18.12.1964: 1). Gazete yönetiminin, eğitimin yetersiz olduğu bu zorlu coğrafyada toplum için bazı çalışmalar yapması ve ayrıca halk adına ilgili kişi ve kurumlardan taleplerde bulunması gazetecilik mesleği dışında halk için öncülük görevi üstlenmesi takdire şayan bir girişimdir.

İlçeye bağlı birçok köy muhtarına Lozan'dan gönderildiği değerlendirilen Hristiyanlık propagandası sayılacak broşürler bulunduğu, bu tür çalışmalara engel olmak için gerekli mercilere gazete yönetimi çağrıda bulunmuştur (Köyün Sesi, 01.02.1965: 1). Diğer taraftan Avrupalı tarihçilerin dikkatini çeken ve ilçe merkezinde bulunan Urartular Dönemi'ne ait kale burcunun restore edilmesi ile ilgili haber yayımlanmıştır. Kale burcu haricinde ilçede bulunan diğer tarihi eserlerin korunması için de Vakıflar Genel Müdürlüğüne çağrıda bulunulmuştur (Köyün Sesi, 01.02.1965: 1).

Kaymakam tarafından bayramlaşma töreni düzenleneceği ilan olarak gazetede yayımlanmıştır. 3 Şubat Çarşamba günü yapılacak olan bayramlaşma töreninin, saat 10:00 ile 11:00 saatleri arasında şehir kulübünde gerçekleşeceği, bu törene memurların ve halkın davetli olduğu ilan edilmiştir (Köyün Sesi, 01.02.1965: 2).

Türkiye'nin tamamında olduğu gibi ilçede de Halkevleri bayramının 19 Şubat günü kutlanacağı belirtilmiştir. Gençlik kulübünde kutlanacak olan bayramın halkın iştirak etmesinin önemli olduğu haber edilmiştir. Halkevinin açmış olduğu okuma odasına dönemin ilçe kaymakamı ve aynı zamanda halkevi başkanı tarafından Türkiye'nin çeşitli yerlerinden çok sayıda kitap toplandığı ifade edilmiştir. Halka büyük bir hizmet çabası içinde bulunan Halkevinin ilçe halkı tarafından desteklenmesi ve istifade edilmesi gerekliliği belirtilmiştir (Köyün Sesi, 15.02.1965: 1).<sup>2</sup>

<sup>2</sup> "İlçede Halkodası 1939 yılının şubat ayında açılmıştır. İlk başkan kaymakamlık muhasebe memuru Şemsettin Çetin olmuştur. Oda belediyeye ait olup kira alınmamaktadır. Kâgir bir yapıya sahip olmakla beraber faaliyetler açısından gayet uygun bir sahnesi ve bir okuma salonu olduğu halde mefruşat ve demirbaş olarak çok eksikliği

Günümüzde Malazgirt Etkinlikleri olarak yapılan kutlamaların Cumhuriyetin kurulmasından sonra ilk çalışmaları bu dönemde başlamıştır. "Malazgirt Festivali" başlığında gazete yazarlarından Necip Nasır şöyle yazmıştır. Şubat tatilinde Malazgirt'te olduğum sırada 26 Ağustos 1071 tarihinde yapılan Malazgirt Savaşı ile ilgili bir yıldönümü kutlaması şeklinde bir festival haline getirme planlarının olduğu, bu durumdan kaymakamlıktan bir istekte bulunduğu yazılmıştır. Bu fikirleri olumlu karşılanmıştır. Destek verileceği konusunda bilgi verildiği ancak herhangi bir gelişmenin olmadığı belirtilmiştir. Kaymakamlık tarafından gelişme yaşanmaması nedeniyle yeni arayışlara başladıkları ve bunu destekleyecek birkaç öğretmen bulduklarını belirtmişlerdir. Kendilerince bu festivalin sağlanması için bir komite kurulması ve bu komitede olacak kişilerin maddi ve manevi olarak destek verebilecek kimselerin olması gerektiği belirtilmiştir. Yeni kurulacak olan komitenin Turizm Komitesinden de yardım alması gerektiğine yer verilmiştir. Bu komite valilikle hatta gerekirse hükümet ile bağlantı kurup gerekli destek ve yardımları almaya çalışmalıdır açıklaması mevcuttur. Ayrıca çalışmalarında il ve ilçelerin valilik, kaymakamlık, belediye, halkevi, halk eğitim merkezleri, gençlik ve spor merkezleri, kültür ve tiyatro toplulukları ile temas kurması gerektiği böylece yardım alabileceği alan ve kurumları geniş tutması gerektiği açıklanmıştır. Sayılan bu kurum ve kuruluşların maddi destekleri yanında katılımlarını sağlamanın festivalin gerçekleşmesinde etkili olacağı kanaati hâkimdir. Festivalin başlangıçta üç gün sürmesi planlandığı açıklanmıştır. Üç gün planının daha sonraları daha da artırılabilmesi ön görülmüştür. Üç günlük festival kutlaması ile ilgili maddeler halinde bir taslak hazırlanmıştır.

1-Futbol Turnuvası düzenlemek, çevre il ve ilçelerden davet edilecek takımların katılmasını sağlamak.

2-Folklor ekiplerinin yöresel oyunlarını sergilemek.

3-Malazgirt gençleri tarafından düzenlenecek yarışmaların olmasını sağlamak.

4-Tiyatro sahnelerinin olmasını sağlamak için tiyatro topluluklarını davet etmek.

5-Konferanslar düzenlemek.

6-At yarışı etkinliği tertiplemek.

Festival için geç kalmadan çalışmaların başlaması gerektiğine dikkat çekilmiştir. Bu işlerin sistemli bir şekilde olması gerektiği, bu çalışmalarda İstanbul ve Ankara'daki öğrencilerin katkı vermek üzere hazır olduklarına değinilmiştir (Köyün Sesi, 10.03.1965: 1). Malazgirt Festivali için yapılan çalışmalar hız kazanmış ve gazetenin bu sayısında bununla ilgili resmi işleri yapacak olan Malazgirt Turizm ve Tanıtma Derneği kurulmuştur. Gazete bu derneğin temel ilkelerini maddeler halinde haber olarak okuyucularına sunmuştur. "Malazgirt Turizm ve Tanıtma Derneği Ana Nizamnamesidir"<sup>3</sup> başlığı

bulduğu, toplantıların yapılması için gerekli sandalyelerin bile mevcut olmadığı binanın da ciddi bir tamire ihtiyacının olduğu kaydedilmiştir" (Özalper, 2018: 844).

<sup>3</sup> Malazgirt Turizm ve Tanıtma Derneği Ana Nizamnamesi

Derneğin merkezi şimdilik Malazgirt Kitaplığıdır.

Madde 1: Derneğin adı "Malazgirt Turizm ve Tanıtma Derneği'dir"

Madde 2: Derneğin mevzuu ve gayesi tabii ve tarihi arkeolojik ve diğer bütün turistik zenginliklerini meydana çıkarmak, korumak ve değerlendirmek suretiyle turizmi en önemli iktisadi mevzuu haline getirmek.

Dernek yukarıda yazılı gayesine erişmek için aşağıda yazılı işleri yapar.

a).Turistik zenginliklerini kıymetlendirme için ilgili makam ve mercilerle turizmle alakalı resmi ve gayri kurumlarla temas etmek.

b).Turizmin başlıca faktörlerinden birisi olan otelcilik ve diğer barındırma tesisleri ile Lokantacılık mevzuu bölgenin genel ekonomik menfaatları ile birlikte inceleyerek bu endüstrinin (Turistlerin karşılanması, yerleştirilmesi ve servis bakımından) geliştirilmesine çalışmak.

c).Otel ve diğer barındırma tesisleri ile Lokantaların fiyatlarını, oda adedi ve diğer vasıflarını bir şekilde yayınlamak, teferruatlı olarak.

d).Özel şartların turizm sahasına yatırım yapmalarını teşvik etmek.

e).Bölgenin mutfak gelenekleri ile diğer geleneklerinin devam etmesini sağlamak.

a).Her türlü imkanlardan faydalanarak bölgenin propagandasını yapmak, broşür, afiş ve plan gibi eserler yayınlamak.

b).Kendi imkanları dahilinde turistik ve diğer sergilere katılmak.

c).Festivaller ve benzeri gösteriler tertip etmek.

d).Danışma broları açmak ehil elemanlar vasıtasıyla çalışmalarını temin etmek.

altında verilen maddelerin devamı gazetenin diğer sayılarında yer bulmuştur. Derneğin merkezi geçici olarak Malazgirt Kitaplığı olarak belirlendiği ifade edilmiştir. Derneğin temel ilkeleri 35 maddeden oluşmaktadır (Köyün Sesi, 28.05.1965: 2). Bu derneğe Kaymakam Semih Rifat Arıkan'ın başkanlık ettiği belirtilmiştir. Diğer üyeler ise; Belediye Başkanı İsmet Gündoğmuş, İhsan Kılıç, Selahattin Hazinedar, Fahrettin Aymelek, Ziya Ağca, Süleyman Çetiner, Ali Uysal, Yaşar Koç, Celil Kızılgök, İsmet Akyurt, Yıldırım Yaman, Sabri Ermiş ve Ali Özcan'dır (Köyün Sesi, 16.07.1965: 2).

Gazetenin bazı durumlarda aksadığı ve baskı sorunları yaşadığı "Gazete ve Baskı" başlıklı haber ile okuyuculara duyurulmuştur. Haber;

*"Bir yıla yakın bir zamandan beri türlü zorluklara ve yokluklara katlanmak suretiyle mahalli gazeteyi çıkarmaktayız. Çıkardığımız bu gazetenin kendine mahsus kusurları vardır ve elbette biz bu kusurları görmekteyiz. Kusurları giderebilmek için azami gayret sarf ediyoruz. Bazılarını telafi etmek gidermek mümkün. Elimizde olamayanları ise elbette ki telafi edemiyoruz. Gazetemiz mükemmel bir gazete midir? Elbette hayır. Sermaye, malzeme, makine ve işçiyi çoğu zaman temin etme imkânından mahrumuz. Milyonlarca sermaye ve emekle meydana gelen büyük tirajlı gazeteler dahi çoğu zaman tadir celb etme niteliğinden uzaktır. Bunlara kıyasen bizim gazetemizin okuyucuyu tatmin etmesine ve bunda yüzde yüz muvaffak olmasına imkân yoktur. Okuyucuyu tatmin etmek için çareler düşünüyoruz. Yakın bir gelecekte daha kaliteli çıkmaya imkân nispetinde gayret edeceğiz ve bunun için gereken tedbirleri almaktayız. Biz gazeteyi çıkarırken ticari zihniyetle hareket etmiş değiliz. Bu gazeteden katiyen kâr düşünmedik ve düşünmüyoruz da. Ancak senesini idrak eden gazetemizin şimdiye kadar bir tek resmi ilan alması bizim ne derecede mali müşküller içinde bulunduğumuzu açıkça göstermektedir. İlan veren merciler nedense gazetemize karşı ilan verme konusunda çekimser davranmakta ve hatta bazıları ilan vermemek için (kanuni mecburiyet olmasına rağmen) türlü çareler aramakta olduklarını işitiyoruz. Gazetemizin ufak tefek noksanlıkları derhal göze çarpmakta ve bunun giderilmesi hakkında ilgililere emirler yağdırılmaktadır. Kanuna karşı itaatkâriz. Elbette ki noksanlıklarımızı gidereceğiz. Ancak biz maddi yardım görsek de görmesek de yayınımıza devam edeceğiz. Hak bellediğimiz yolda ve Anayasamızın teminatı altında mücadelemize devam edeceğiz. Kanunların bize tanıdığı hakkı mutlaka alacağız. Bu böylece bilinmelidir"*

şeklinde Kemal Aytaç kalemiyle ele alınmıştır (Köyün Sesi, 16.07.1965: 1). Kemal Aytaç burada gazete ile ilgili sıkıntıların malzeme, makine ve işçilik dışında, verilmesi gereken resmi kurum ilanlarının verilmemesi hakkında ilgili makamları kanunlar çerçevesinde bu ilanların verilmesi gerektiğini dile getirerek eleştirmiştir.

## 2. SOSYAL HABERLER

Malazgirt'e bağlı Aktuzla köyünde bir cinayetin işlenmiş olduğu, maktulün kimliğinin tespit edilemediği ayrıca kim ya da kimler tarafından bu cinayetin işlendiğinin bilinmediği belirtilmiştir. Jandarma Komutanlığı tarafından gerekli arama ve tarama işlemlerinin başlatıldığı haber edilmiştir (Köyün Sesi, 25.11.1964: 1).

Gazete yönetiminin daha önce haber yaptıkları Malazgirt ile Bitlis iline bağlı Ahlat ilçesinin yol yapımının 1965 yılında karayolları programına alındığı haberinin bakanlık tarafından bildirildiği haber edilmiştir. Bu yolun karayolları programına alınması nedeniyle Bayındırlık Bakanlığına ve ilgili Milletvekili ile senatörlere teşekkür dilekleri belirtilmiştir (Köyün Sesi, 25.11.1964: 1).

e).Tercüman rehber kursları açmak, turistik müesseselerde çalışacak müesseseleri idare edecek eleman yetiştirmek.

f).Hatıra eşyası sanayini teşvik etmek, satış yerleri açmak ve mahalli halka turizm bilgisi vermek.

1-Konferanslar tertibi,

2-Mahalli Basın, Radyo Şehir Hoperlörleri ve el ilanları telkinler.

3-Yakın yerlere toplu geziler tertibi,

4-Dernekler arasında mektuplaşmak,

5-Turistik yer ve bölgelere geziler tertibi, (Köyün Sesi, 28.06.1965: 2). Toplamda 34 maddeden oluşan tüzük nizamnamesinin diğer maddeleri ve açıklamalar için Bknz: Gazetenin 77,78,79,80,81,82,83,84,85,86,87,88,89. sayıları. Yazım yanlışları olduğu gibi aktarılmıştır

2 (1), 1-11 *Bulanık MYO Sosyal Bilimler Dergisi*  
*Journal of Social Sciences of Bulanık Vocation School*

“Kifirli Mahallesinde Buğday Hırsızlığı” başlıklı haberde “Kifirli” olarak yazılan mahallenin şimdiki adı “Afşin” olarak geçmektedir. Bu haberde, Süleyman isimli kişiye ait buğday kuyusunun açılması suretiyle buğdayların çalındığı yazılmıştır. Olaya el koyan İlçe Jandarma Komutanı Arif Işıklar tarafından gerekli incelemelerin başlatıldığı açıklanmıştır. Yapılan tahkikat sonucunda başarılı bir operasyon ile failer buğday ile beraber tutuklanmıştır. Tutuklananlar arasında Nazım Sürer aynı mahalleden, Acem oğlu Ömer ise “Harabator” (Gölkoru Köyü) köyüne bağlı “Silekutlu” (Kurtulmuşoğlu Köyü) mezrası sakinleri oldukları belirtilmiştir (Köyün Sesi, 25.11.1964: 2)<sup>4</sup>.

25.10.1964 tarihli gazete haberinde verilen Aktuzla bucağında bir adamın öldürüldüğü, olayın faillerinin ve öldürülen kişinin kimliklerinin belirlendiği açıklanmıştır. Öldürülen kişinin Erzurum’un Hınıs ilçesine bağlı Güvendik köyü sakinlerinden 1938 doğumlu Çerkez Taşdemir olduğu belirtilmiştir. Failler ise yine Hınıs ilçesinin Kırımkağa köyü sakinlerinden İsmail ve Necmettin Aslan kardeşler olduğu haber edilmiştir. İki taraf arasında daha öncelerden kan davası olduğu belirtilmiştir. Çerkez düğün dönüşü iki kardeş olan İsmail ve Necmettin tarafından takip edilmiştir. Takip edildiğini fark eden Çerkez dereye atlamışsa da iki kardeşin attığı kurşunlardan kurtulamamıştır. İki kurşunun isabetiyle hayatını kaybeden maktulün cenazesi bulunduğu yerden alınıp Malazgirt’e bağlı Konakkuran bucağına getirilmiş burada otopsi yapılacağı belirtilmiştir. Hava muhalefeti nedeniyle Cumhuriyet savcısının olay yerine gidemediği belirtilmiştir (Köyün Sesi, 27.11.1964: 1).

Malazgirt ve Bulanık ilçelerinin elektrik ihtiyacı için Malazgirt Adalar Mahallesi’nde yapılmakta olan hidroelektrik tesisinde havaların soğuması nedeniyle çalışmanın tatil edildiği haber edilmiştir. Bu tesiste lojman ve biriktirme tesislerinin tamamlanmasının ardından yeni yapılacak olan ihale ile faaliyete geçmesi için İller Bankası tarafından destek alınması gerekliliği belirtilmiştir (Köyün Sesi, 27.11.1964: 1).

İlçeye bağlı Mezra Köyü yolunun yapılmasına başlandığı, yol inşaatında köylülerin fiilen çalışmalara katıldığı ve kaymakam tarafından sürekli kontroller yapıldığı haber edilmiştir. Hem köylülere hem de kaymakam ilgili olmaları nedeniyle teşekkür dilekleri iletilmiştir (Köyün Sesi, 27.11.1964: 1). “Oburluk Yarışması” adı altında lokantacı Ziya Kavgaz adlı yarışmacının bahse girerek sabah kahvaltısında on üç porsiyon çorba, iki porsiyon pilav, bir porsiyon talaş kebabı ve iki adet ekmek yiyerek 20 liralık ödülü kazandığı haber edilmiştir. Yarışmacı bu yiyecekleri yedikten sonra mide rahatsızlığı geçirdiği ve kendisine başarı ile sağlık dileklerini belirtmişlerdir (Köyün Sesi, 30.11.1964: 1).

Malazgirt’e bağlı Konakkuran köyünde (günümüzde belde) yapımı devam eden bölge yatılı ortaokulunun inşasının bittiğini haber edilmiştir. Okulun ve pansiyon kısmı için açılış töreni düzenlendiği ve Ankara’dan gelen heyet tarafından yapılan merasim ile açılışı yapıldığı belirtilmiştir. Açılış konuşmalarında başarılı ve önemli bir işi geride bıraktıkları dile getirilerek mühendis ve müteahhit tebrik edilmişlerdir (Köyün Sesi, 04.12.1964: 1). Geçmişte okul sıkıntısından dolayı ilköğretimi tamamlayan öğrencilerin okumaya devam edemedikleri bir dönemde bu okulun köylere yakın olması nedeniyle birçok kişinin okumasına vesile olduğu açıktır. Konakkuran köyünün hem nüfus bakımından fazla olması hem de çevre köylerin ortasında bir yerde olması nedeniyle ayrıca önemli bir kriter olduğu açıktır. Halen eğitime devam edilen okulda bugüne kadar verdiği mezunlar ve yetiştirdiği insan açısından bölgede oldukça önemli bir değer taşıdığı muhakkaktır.

“Kıymeti Bilinmeyen Değer” başlıklı haberde, Muş ve Bitlis illeri arasındaki karayolunun tek yön yol olmaktan çıkarıldığı ve yeni güzergâh ile beraber bazı köylere uğraması ile yenilendiği haber edilmiştir. Hasköy civarında Devlet Su İşleri ile Muş Bayındırlık Müdürlüğü tarafından yapılan sondaj ile iki tane su kaynağı bulunduğu ve bu su kaynağının Hasköy’e ışık verdiği, ayrıca köyün ortasından geçen derenin ıslahının yapıldığı ve duvarlar ile örülen dere kenarlarının heyelandan kurtulduğu belirtilmiştir. Muş ve Bitlis için önemli bir turizm kaynağı olarak görülen Karasu deresi üzerinde bir

<sup>4</sup> Türkiye’de yer adlarının değiştirilmesi 1940 tarihli genelge ile resmileştirilmiştir.1949 yılında 5442 sayılı İl idaresi kanunu ile devam eden süreç 2000 kadar yer adının değişmesine neden olmuştur. Bknz. Harun Tunçel, “Türkiye’de İsmi Değiştirilen Köyler”, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 10, Sayı 12, 2000, s.27.

havuz yapıldığı ve içinin farklı renkler verecek şekilde boyandığı belirtilmiştir. Havuzun çıkış tarafında güzel bir yapay şelale yapıldığı haber edilmiştir. Karasu deresinin çıktığı yerde yapılan bu havuz ve şelaledeki su kaynağının buz gibi olduğu ve yaz aylarında insanların serinleyeceği bir mekân olarak kullanılabileceği yazılmıştır. Memleket için iyi bir gelir kaynağı olarak görülen bu tesis için dönemin karayolları şefi ve şimdilerde Muş Bayındırlık Müdürlüğü olarak çalışan Kazım İldan'a memleket insanları adına teşekkür dilekleri belirtilmiştir (Köyün Sesi, 11.12.1964: 1).

"Cebren Kız Kaçırma" başlıklı haber okuyucularla paylaşılmıştır. Haberde, 12 Aralık 1964 günü gece saat 01:00 dolaylarında merkeze bağlı Danışment Gazi Mahallesi'nde ikamet eden İlyas Polat adlı şahsın evinde bir olayın gerçekleştiği belirtilmiştir. Evin damını delerek eve giren Abuzer Abaylı, Nureddin, Cemal, Sabri, İbrahim ve Haydar adlı kişilerin eve girdikten sonra İlyas ve eşini döverek bayılttıkları ve daha sonra elleri ile ayaklarını bağladıkları belirtilmiştir. Daha sonra bu kişilerin 17 yaşındaki Ş. adlı kızın ağzını zorla kapatarak Dirimpınar (Hanik) köyüne kaçırdıkları belirtilmiştir. Bu köyde Abuzer adlı kişi tarafından zorla kızın ırzına geçildiği, olayın duyulması sonucunda ilçe emniyet yetkilileri tarafından yapılan operasyon ile yakalanan kişilerin adalete teslim edildiği haber edilmiştir. Yapılan soruşturma sonucunda kişilerin tutuklandıkları belirtilmiştir (Köyün Sesi, 16.12.1964: 1).

Emniyet tarafından ilçe merkezinde bir arama yapıldığı haberinde, Reşit adlı bir şahısta susturucu silah ve Abdurrahman Dinç'te ise bir adet kama bulunduğu yazılmıştır. Bulunan silahlara el konulduğu ve şahısların tutuklandıkları belirtilmiştir (Köyün Sesi, 01.01.1965: 1).

İlçe merkezinde ilkokul öğretmeni olarak görev yapan Fahrettin Aymelek adlı öğretmenin gezici başöğretmen olarak seçildiği haber edilmiştir (Köyün Sesi, 04.01.1965: 1).

"Muş'ta Gördüklerimiz" başlığı ile Muş ili ile ilgili haber kaleme alınmıştır. Muş ismi ile bir ovaya sahip olan şehrin, ovanın batısına doğru dağın yamacına yapılan eski bir yerleşim yeri olduğu yazılmıştır. Kale Mahallesi denilen eski yerleşim yeri halen mevcut yaşam alanı iken yavaş yavaş şehrin aşağıya doğru genişlediği belirtilmiştir. Eskilerde askeri garnizonun şehre çok uzak bir yerde kurulduğu yazılmışken şimdilerde şehir ile iç içe olduğu açıklanmıştır. Ovaya serpilmiş vaziyette bulunan köylerin birer üretim çiftliği gibi şehri aydınlattıklarına değinilmiştir. İki ırmağın geçtiği, birinin ovayı boydan boya diğerinin ovayı ikiye bölercesine aktığı yazılmıştır. Bu iki ırmaktan herhangi bir yarar sağlamadan sularının ovayı terk ettiğine hayıflanarak söz edilmiştir. Bu ovada toprak analizi ve sulama kanallarının yapıldığı takdirde ne kadar yararlı olacağına değinilmiştir. Bu yararlı yatırımlar yerine lüks binalara milyonların harcandığı haber edilmiştir. Bu şekilde doğu tarafına yararlı olmayan yatırımların yanlış bir politika olduğu açıklanmıştır (Köyün Sesi, 04.01.1965: 1). Bundan önce Muş ilinde özel teşebbüs eliyle herhangi bir yatırım olmadığı ve bundan sonra da olacağına inanılmadığına değinilmiştir. Bu nedenle devlet yatırımlarının yararlı olması adına öncelikle bir taktik ve tahlile dayandırılması aksi halde bir başarı sağlanamayacağına değinilmiştir (Köyün Sesi, 04.01.1965: 2). İl genelinde üç tane bölge okulunun yapılmaya başlandığı ya da bitirildiği, bunlardan biri Muş merkezde, biri Varto'da diğerinin de Malazgirt'te olduğu belirtilmiştir. (Malazgirt'te yapılan okul muhtemelen daha önce değindiğimiz Konakkuran Bölge Yatılı Okuludur). Diğer olumsuzlukların yanında bu eğitim yatırımının zamanla eğitimde yeni bir çağ atlatacağı Muş için önemli bir adım olduğu belirtilmiştir. Bunun devamında Bayındırlık Müdürlüğünde Kazım İldan için eğer dört yıl daha Nafia Müdürü olarak görev almaya devam ederse Muş ilinde yol sorunu kalmayacağına değinilmiştir. Burada Kazım İldan'ın yapmış olduğu çalışmaların başarısının ön planda tutulmaya çalışıldığı görülmektedir. Muş ilinde Devlet Su ve Toprak Su teşkilatlarının eserlerinin önemine değinerek vali muavini tarafından desteklenen Hidroelektrik Kooperatifinin faydalı bir iş olduğuna değinilmiştir (Köyün Sesi, 11.01.1965: 1). Muş pilot bölgesinde yapılan devlet hizmetlerinin yanında özel sektör eliyle yapılacak yatırımların olması gerektiğine değinilmiştir. Ülke genelinde yapılan lüks binaların varlığı zengin kesimin daha zenginleşmesinden başka bir şey olmadığı açıklanmıştır. Devlet dairelerinde oturmuş kişilerin bu devletin dışarıdan aldığı yardımlarla geçindiği bir dönemde her devlet dairesi çalışanlarının altında halı görmek, her gün yapılan lüks binaların olması sadece bunlara hizmet gibi olması, halktan kemer sıkma yönteminin dillendirilmesi ancak bu kişi ve kurumların kemer sıkma gibi bir düşüncelerinin olmaması devlete büyük bir külfet ve yanlış olduğu açıktır ifadesiyle mevcut düzen eleştirilmiştir. Bu açıklamalarla birlikte Muşlu zengin kesimine

seslenerek kişi olarak memlekete yapılacak çok şeyin olduğuna, iyi esnaflık yaparak katkı vermesi gerekliliğine değinilmiştir. Ancak böyle düşünecek esnaflara Muş ilinde rastlanmadığına değinilmiştir (Köyün Sesi, 25.01.1965: 1).

Köy yollarının yapımında çalışan işçilerin gıda yardımlarını dağıtmak üzere ilçeye gelen Nafia Müdürü Kazım İldan'ın, Aynalı Hoca köyüne gidip çalışan işçileri ilçe merkezine getirerek onlara gıda yardımının dağıtımını sağladığı haber edilmiştir. Gıda yardımı dağıtımını gece geç vakitlere kadar yapan İldan'a, kar kış demeden yapmış olduğu bu çalışması için gazete yönetimi tebrik ve teşekkürlerini iletmışlerdir (Köyün Sesi, 05.01.1965: 1). Çalışan işçilere gıda yardımı yoksul oldukları için mi, yoksa maddi olarak desteklenmediği için mi verildiği ile ilgili bir açıklama yapılmamıştır. Oysa gıda yardımı yoksullara verilen bir yardım olarak bilinmektedir.

"Ölüye Hapzen Tazyik Kararı Verildi" haberinde ilginç bir durum açıklanmıştır. İlçenin Hancağız köyü nüfusuna kayıtlı Süleyman oğlu Ali'ye verilen hapzen tazyik kararının jandarmaya mahkeme yazısıyla bildirildiği açıklanmıştır. Jandarmanın Ali adlı şahsın öldüğü gerekçesiyle Ali'nin oğlunu yakalayıp ilçe merkezine getirdiği belirtilmiştir. Mezarda bile kurtuluş yok şeklinde karar eleştirilmiştir (Köyün Sesi, 05.01.1965: 2).

Üç gündür yoğun bir şekilde yağan kar ve çıkan fırtına nedeniyle yolların kapandığı ve iş makinelerinin açmakta zorluk çektiği belirtilmiştir. Malazgirt-Bulanık yolunun henüz yeni açıldığı, Malazgirt-Patnos yolunun ise yetkililerin açıklamalarına göre jandarmanın yardımı olmadan açılmasının mümkün olmayacağı haber edilmiştir. Özellikle Malazgirt Göközü köyü arasında yoğun fırtına nedeniyle yola çok fazla kar birikmesi olduğu yazılmıştır. Jandarmanın yardım talebini kabul etmesiyle Patnos yolu açılma çalışmalarının başladığı belirtilmiştir (Köyün Sesi, 10.02.1965: 1). Bu haberde sadece bir iş makinesinin olduğu ve Alay Komutanlığı yardımı olmadan bazı yolların açılmasının mümkün olmadığı belirtilmiştir. Karayollarının yetersiz makineye sahip olduğu ya da askeri kurumlardaki makinelerin daha iyi olduğu kanısına varabiliriz.

"Kurtlar Parçaladı" başlıklı haberde bir kişinin kurt saldırısı sonucu öldüğü haber edilmiştir. Erzurum Karayazı ilçesine bağlı "Mirgehel" köyünden komşu köye gitmek için yaya yola çıkan Çimşit adlı kişi kendisine atlı olarak gelen iki kişinin uyarılarına gülerak karşılık verdiği ve yoluna devam ettiği yazılmıştır. İki atlı kişi Çimşit adlı yayaya ileride dört kurdun olduğu kendilerinin kurtlardan zor kurtulduklarını belirttikleri halde Çimşit bunlarla alay edencesine gülerak cevap vermiş ve yoluna devam etmiştir. İlerleyen Çimşit'in karşısına çıkan kurtların saldırısı sonucunda kurtulamadığı belirtilmiştir (Köyün Sesi, 15.02.1965: 1).

Gazetede ki reklamların genellikle hep aynı olduğu ve tekrarlandığı görülmektedir. Bu reklamlar Malazgirt ve çevre ilçeler ile ilgili olmuştur. Şahsi reklamların kamu reklamlarından daha fazla olduğu göze çarpmaktadır. Bu reklamlarda ilginç ifadeler de görülmektedir. Genellikle gazetenin ikinci sayfasında verilen reklamlardan bazıları şunlardır;

*"Köyün sesi gazetesi senin gazetendir. Onu oku ve okut"*

*"Vatandaş Kızılay kara gün dostumuzdur. Yardımı unutma"*

*Ziraat Bankasının ilanında "Büyük çekilişe katılmak istiyorsanız hesap açmakta acele ediniz"*

*Esnafılık yapan İhsan Kılıç'tan verilen reklamda "Singer radyoları emsalsizdir bütün müşterilerin emrindedir"*

*Nuri ve Ziya kardeşlere ait lokanta reklamında "Rostomu yemek isterseniz öyleyse Murat lokantasına gidiniz"* (Köyün Sesi,08.03.1965:2). Bu lokanta halen hizmetine devam etmektedir. Şimdiki Malazgirt Belediyesinin karşısında Kardeşler Lokantası ismi ile hizmetine devam etmektedir.

Bazen de bireylerin vermiş olduğu kayıp ilanları gazetede "Zayi" başlığıyla verilmiştir. Kimlik, diploma ya da soyadı gibi değişiklikler. Bunlara bir örnek verirse; Malazgirt'te öğretmenlik yapan Nejla Danışman ismindeki kişi, Elazığ Kız İlköğretmen okulundan almış olduğu 30.06.1959 tarihli 168 numaralı diploma için, yeni diploma aldığından eskisinin hükümsüz olduğunu ilan vermiştir (Köyün Sesi,12.03.1965:2).

Muş Valisi Etem Boysan'ın ilçeye gelerek bazı incelemeler yaptığı, sonrasında kaymakamlık binasında Malazgirt Alparslan Spor Kulübü futbol takımı başkanı ve sporcuları ile hasbihal yaptığı haber edilmiştir. Yapılan görüşmede Başkan Hüsamettin Hazinekar validen futbol sahasının tanzimi için mali yardım, belediyede mevcut beden terbiyesi hisselerinden kendilerine ödeme yapılmasını istemiştir. Ayrıca bu yıl yapılacak olan 26 Ağustos Malazgirt Meydan Savaşı kutlamasında bir futbol turnuvası yapmayı planladıklarını, bu turnuvayı iller arası yapmak için kendilerinden destek olmasını istemişlerdir. Bu turnuvaya Malazgirt Alparslan Kupası adını koyduklarını belirtmişlerdir. Vali Etem, saha için tapu işlemleri alındıktan sonra gerekli maddi yardımın yapılacağını ve belediyede mevcut beden terbiyesi hisselerinin derhal verileceğinin müjdesini kendilerine bildirmişlerdir. Alparslan Kupası için de gerekli çalışmaları yapacağını, hiç olmazsa bu yıl yapılacak olan kutlamaları bir festival haline çevirmek için çalışacağını ve kupa için en az dört vilayetin katılması için çalışma yapılacağını sözünü vermiştir. Kulüp yetkilileri ve futbolcuların bu görüşmeden oldukça memnun kaldıkları ve vali beye teşekkür ettikleri, kulüp başkanı ile yapılan görüşme detayları böylece gazetede haber edilmiştir (Köyün Sesi, 14.07.1965: 1). Cumhuriyet kurulduktan sonra 1960'lı yıllardan itibaren Malazgirt Zaferi kutlamalarının başladığı bu dönemde kutlamaların genişlemesi için çalışmalar yapılmıştır. Spor karşılaşması çalışması bu çalışma ile başlamıştır diyebiliriz.

Malazgirt belediyesine ait otelin altında bulunan dükkânlarda Cemil Yaşar adlı kişinin bir lokanta açtığı haberi yansımıştır. Bu lokanta diğer ilçe lokantalarından farklı olarak içkili bir lokanta olarak hizmete açıldığı haber edilmiştir (Köyün Sesi, 23.07.1965: 1). O dönemde küçük bir ilçe olan Malazgirt'te içkili bir lokanta açılmış olması ilginç bir durumdur. Halkın çoğunun kırsalda yaşadığı ve dine bağlılıkları oldukları düşünüldüğünde bu küçük ilçede bu lokanta hem dikkat çekeceği hem de nasıl para kazanacağı düşündürücüdür. Günümüzde bile Malazgirt'te içki satılan yerler gizli saklıdır ve oldukça azdır. Lokanta gibi içkili yer ise hiç yoktur.

Malazgirtli üniversite öğrencilerinin okulların tatil olması ve memleketlerinde bulunmaları nedeniyle "Üniversite Gençliği" adında futbol takımı kurdukları ve bu takımın Malazgirt Alparslan Gençliği futbol takımıyla bir müsabaka yaptığı haber edilmiştir. 1 Ağustos tarihinde yapılan maçta Alparslan Gençliği takımı Üniversite Gençliği takımını 4-1'lik skor ile yendiği belirtilmiştir. Alparslan Gençliği takım kadrosunda kaleci Ali ve oyuncular olarak da; Zeki, Fadıl, Kemal, Beçet, Mustafa, İsmet, Nizam, Yaşar, Vedat ve Nedim yer almışlardır. Üniversite Gençliğinde ise kaleci Nuri ve oyuncular; Remzi, Okan, Muhittin, Yıldırım, Hasan, Coşkun, Saylan, Yaşar, Erhan ve Teyfik idi (Köyün Sesi, 04.08.1965: 1).

Gazetenin Milli Kütüphane Müdürlüğü kayıtlarında olan en son nüshası 9 Ağustos tarihli ve 107 sayılı olanıdır. Devamında gazetenin basılıp basılmadığına ulaşılammıştır. Son sayısında yeni bazı reklamların olduğu görülmektedir. Bunlar; "Matbaamızda temiz dizgi ve baskı işleri yapılır, Malazgirt kitaplığı senin eserindir. Onu maddeten ve manen besle kitaplar senin emrindedir. Kahveye gideceğine kitaplığa git okumak faydalıdır" (Köyün Sesi, 09.08.1965: 2). Reklamlara bakıldığında önemli bir gelişmenin olduğu açıktır. Henüz o yıllarda birçok yerde matbaa yok iken Malazgirt gibi okuma ve yazma oranının düşük olduğu küçük bir ilçede matbaanın varlığı oldukça önemli bir konudur. Şuna da değinmekte fayda vardır. İlçenin eğitimi bu durumdayken ve ülke genelinde ekonomik ve siyasi çalkantılar varken bu ilçede yerel basın çalışmaları yapmak ve parasal olarak maliyetli olan matbaanın getirilmiş olması ayrıca önemli bir gelişmedir. Köyün Sesi gazetesi yetkililerini ve yazarlarını ayrıca bu teşebbüslerinden dolayı kutlamak gereklidir. Çok önemli kazanımlar sağladıkları ve memleketlerinin daha iyi bir şekilde gelişmesine katkıda buldukları açıktır.

## SONUÇ

Malazgirt ilçesinde yerel basın faaliyetleri Muş'a kıyasla yaklaşık on sene sonra başlamıştır. 1964 yılında çıkmaya başlayan *Köyün Sesi* gazetesi Malazgirt ilçesinin ilk yerel gazete örneğidir. İlçeye matbaanın geldiği tarih kesin olmamakla beraber, *Köyün Sesi* gazetesinin gazete ismiyle aynı olan matbaada basıldığı gazetede belirtilmiştir. Buradan da anlaşılacağı üzere matbaa Malazgirt ilçesine 1960-64 yılları arasında gelmiştir. Malazgirt'te ilk gazete olan *Köyün Sesi* gazetesi 12 Eylül 1964 yılında yayın hayatına başlamıştır. Gazetenin sahibi Bayram Özpazarbaşı'dır. Yazı işleri müdürü gazetenin yazar kadrosunda da bulunan ve genellikle siyasi eleştirileri ile ön plana çıkan Kemal

Aytaç'tır. Her ne kadar küçük bir ilçede olsa da gazetenin yazar kadrosu oldukça güçlü görünmektedir. Yazar kadrosu on dört kişi olsa da gazetenin her baskısında yazı yazmamışlardır. Gazete Malazgirt'in ve ilçeye bağlı köylerin eksikliklerini, ilçeye yakın diğer ilçeler ile ilgili haberleri ve ulusal anlamda önemli gelişmeleri manşetten vermeye çalışan bir anlayış ile basılmıştır. Az gelişmiş ya da gelişme aşamasında olan ilçenin ve köylerinin yol, su, elektrik ve eğitim konuları ile ilgili işlerin takipçisi olduğunu gazete haberlerinde görmek mümkündür. Gazetenin güçlü kalemlerinden Kemal Aytaç'ın yazılarının genellikle hükümeti eleştiren bir mahiyet taşıdığını ve eğitim üzerinde durduğunu görmekteyiz. Kemal Aytaç özellikle ilçenin eksikliklerini takip edencesine yazdığı yazılarda, ilçede bulunan kamu kurumları, il merkezinde vali ve hatta bazı konularda bakanlıklara hitaben yazılarını çekinmeden eleştirel bir dil ile kaleme almıştır. Bazı eksikliklerde valiliğin ve örneğin sağlık bakanlığının bu yazılara cevap olarak gazete merkezine mektup ve haberler gönderdiği gazete baskılarına yansımıştır. Henüz ilk gazete olan *Köyün Sesi* gazetesi incelendiğinde baskı hataları ve yazım yanlışlıklarını devamlı surette görmek mümkündür. Bunun nedeninin henüz ilk defa matbaa ile tanışan Malazgirt'te teknik eleman yetersizliğine bağlayabiliriz. Gazetenin devamlı surette ikinci sayfasında reklamlar verdiği görülmektedir. Kemal Aytaç kamu kurumlarından reklam ve ilan alamadıklarını dile getirmiştir. Hatta bazı yazılarında kamu kurumlarında ilanların il merkezindeki gazetelere verildiğini dile getirerek ilçede bulunan ilk ve tek gazeteye kamu kurumlarının ve halkın yeteri kadar destek vermemesini eleştirmiştir. Gazetenin ne zaman yayın hayatını sonlandırdığı bilinmemektedir. Bu durum gazetenin basıldığı Malazgirt ilçesinin il merkezlerine uzaklığı ve gazeteciliğe yeteri derece de özen gösterilmediğini göstermektedir. Maddi zorluklar ve gazetenin kâğıt temininin zorluğundan dolayı 1965 yılında bir ara verdiğini dile getirildiği yazılmaktadır. Haberler kısımlarında bazı haberlerin yanlış haber olmasından ötürü özür mahiyetinde haberler yapıldığı dikkatlerden kaçmamaktadır. Bu özürler kişilere ait ya da kurumlara hitaben de yapılmıştır. Yanlış anlaşılmalara mahal vermemek için haber içeriklerine önem verildiği görülmektedir. Gazete Malazgirt'te önemli katkılarda bulunmuştur. Günümüzde yapılan Malazgirt Savaşı etkinliklerini ilk teklif eden gazete olmuştur. Kaymakamlıktan istenen bu kutlama için birden çok haber dizisi yayınlanmış ve bu haber dizisi sonuçta karşılık bulmuş ve 26 Ağustos kutlamasının tertiplenmesi sağlanmıştır. Bu kutlama töreninin Malazgirt için önemli olduğunu, memleketin tanıtımı ve turizm açısından önemli bir gelir kaynağı olacağını savunulmuştur. Bu organizasyonun sayesinde hem kültürel hem ekonomik açıdan Malazgirt'e önemli kazanımları olduğu görülmektedir.

Bu çalışmada *Köyün Sesi* gazetesi Malazgirt'te yayımlanan ilk yerel gazete olması nedeniyle çeşitli açılardan araştırmalara, önemli katkılar sunması beklenmektedir. Öncelikli olarak gazetenin yayımlandığı tarihte Malazgirt'te yaşanan önemli olaylar, gündelik hayatın işleyişi, ekonomik durumu, ulusal gündemin taşraya yansımaları ve siyasal eğilimleri hakkında önemli veriler barındırmaktadır. Bu anlamda denilebilir ki "yerel" in hafızası, Malazgirt özelinde *Köyün Sesi* gazetesi ile açığa çıkmaktadır.

## KAYNAKÇA

### Sürelî Yayınlar

Köyün Sesi

### Kitap ve Makaleler

Bayram, H. ve Fırat Onat, G. (2022). "Malazgirt'te Yerel Basın Gelişimi", Yuca, İ.S., Kızılkaya, Z., Işık, Ü. (ed). *Tarihsel Süreçte Muş Yerel Basını ve Yayın Kültürü*, (61-74) İstanbul: Kriter Yayınevi.

Girgin, A. (2001). *Türk Basın Tarihi'nde Yerel Gazetecilik*. İstanbul: İnkılap Kitapevi.

Girgin, A (2009). *Türkiye'de Yerel Basın*. İstanbul: Der Yayınları.

Şapolyo, E. B. (1976). *Türk Gazetecilik Tarihi ve Her Yönü ile Basın*. Ankara: Güven Matbaası.

Yuca, İ.S (2016). "Cumhuriyet Döneminde Muş'ta Basın Hayatı (1923-1960)", *The Journal of Academic Social Science Studies*, Sayı 43, 201-220.



Özalper, M. (2018). "Cumhuriyet'in Anadolu'da Modernleşme Atılımları: Malazgirt ve Bulanık Halkevleri Örneği", *Tarih ve Kültür Bağlamında Muş Uluslararası Sempozyumu*, s.833-852.



## Çocuk Edebiyatında Ölüm ve Yas (Ağlamak Güzeldir Kitap Örneği)

### Death and Mourning in Children's Literature (Example of the Book it is Good to Cry)

Hatice KOYUNCU <sup>(1),\*</sup>, Erhan AKIN <sup>(2)</sup>

#### ÖZET

Çocuk edebiyatı yaşamın sadece olumlu tarafını ele almaz. Hayatın olumsuzluklarıyla da çocuğu yüzleştirir. Bu olumsuzluklar içinde ırkçılık, savaş, ölüm ve yas gibi zor konular vardır. Bu çalışmada bu konulardan ölüm ve yas temaları "Ağlamak Güzeldir" örneğiyle ele alınmıştır. Kitapta ölüm, çocuğa görelilik ilkesine uygun olarak somutlaştırılmış ve çocuğun anlamasını kolaylaştırmak için bir hikâye üzerinden anlatılmıştır. Ölümün yaşam kadar gerekli olduğu çocuklara hissettirilmiştir. Ayrıca yas olgusunun doğal ve utanılmayacak bir durum olduğu çocuklara anlatılmıştır. Doküman analizi yöntemiyle yazılı ve görsel veriler toplanmış, elde edilen bulgular açıklanmıştır. Çocuğun ölümü anlamlandırabilmesi ve yas sürecini kolay atlatabilmesine yardımcı olması açısından "Ağlamak Güzeldir" kitabının bir bibliyoterapi olarak kullanılabilceği sonucuna varılmıştır. Aynı zamanda kitabın kapak resminde ölümün simsiyah bir pelerin içinde ürkütücü bir şekilde temsil edilmesi çocuğun kitaptan ürkip kitabı okumak istemeyebileceği sonucuna ulaşılmıştır.

**Anahtar Kelimeler:** Çocuk Edebiyatı, Ölüm, Yas, Renkler, Ağlamak Güzeldir.

#### ABSTRACT

Children's literature does not only deal with the positive side of life. It also confronts the child with the negativities of life. These negativities include difficult topics such as racism, war, death and mourning. In this study, the themes of death and mourning are discussed with the example of "Crying is Good". In the book, death is concretized in accordance with the principle of relevance to the child and is told through a story to make it easier for the child to understand. Children are made to feel that death is as necessary as life. In addition, children were told that mourning was a natural and shameless situation. Written and visual data were collected using the document analysis method, and the findings were explained. It was concluded that the book "Crying is Good" can be used as a bibliotherapy in order to help the child make sense of death and get over the mourning process easily. At the same time, the cover picture of the book depicts death in a frightening way in a pitch-black cloak, and it has been concluded that the child may be frightened by the book and not want to read it.

**Keywords:** Children's Literature, Death, Mourning, Colors, It's Good to Cry.

\* Responsible Author/Sorumlu yazar

<sup>1</sup> Siirt Üniversitesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Yüksek Lisans Öğrencisi, haticekoyuncu1983@hotmail.com, 0009-0009-0457-4363

<sup>2</sup> Prof. Dr. Öğretim Üyesi, Siirt Üniversitesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Türkçe Eğitim Anabilim Dalı Başkanı, erhanakin49@hotmail.com, 0000-0003-2372-9331

#### Article History/Makale Tarihi:

Received/Teslim :07.06.2024  
Accepted/Kabul :30.06.2024  
Published/Yayımlama :30.06.2024

#### Cited/Atf:

Koyuncu, H. & Akın, E. (2024). Çocuk edebiyatında ölüm ve yas (Ağlamak güzeldir kitap örneği), *Bulanık MYO Sosyal Bilimler Dergisi (BULSODER)*, 2 (1), 12-16.

#### Copyright/Telif Hakkı

Bu makale, Creative Commons Atf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı (CC BY NC)'nin hüküm ve koşulları altında dağıtılan açık erişimli bir makaledir.

## GİRİŞ

Çocuk edebiyatı, çocuklara estetik bir haz kazandırmakla birlikte aynı zamanda onları hayata hazırlayan ve bunu çocukların gelişim dönemlerini göz önünde bulundurarak yapan bir disiplindir. Çocuk edebiyatı, Türk Dil Kurumu tarafından: “Çocukların hayatı kavramasına yardımcı olacak, hayal gücünü geliştirici, okuma sevgisini aşılayan, eğitici bir edebiyat türü, çocuk yazımı” olarak tanımlanır (TDK, 1998).

Çocuk edebiyatı çocuğa göreliği esas alarak metinler aracılığıyla çocuğun sosyalleşmesine, iç çatışmalarıyla baş etmesine yardımcı olur. Çocuk edebiyatı eserleri, çocuğu hayatın olumlu tarafları kadar olumsuz taraflarıyla da yüzleştirir. Bu eserler, çocuğu eğlendirmenin ve ona dilin güzelliklerini hissettirmenin dışında hayatı ve kendisini tanımaya da yardımcı olur (Sever, 2013). Çocuklar eserlerdeki kahramanlarla kendilerini özdeşleştirir ve hayatın gerçeklerini anlamaya çalışırlar. Ancak bu gerçekler içinde ırkçılık, savaş ve ölüm gibi zor konular vardır. Alan yazında bu konular “*Sorun Odaklı Çocuk Edebiyatı*” olarak adlandırılır (Şirin, 2007). Bu konulardan biri olan ölüm, çocuğun çok etkilendiği ve sürekli sorular sorduğu konulardan biridir.

Çocuğa bazen yaşadığı olaylar zor gelir ve onları anlamlandıramaz. Yetişkinler de çocuklara yaşadıkları zor olayları anlatmakta yetersiz kalabilir. Bu durumda çocuk edebiyatı aracılığıyla çocuğa güç durumlarla nasıl baş edileceği öğretilir. Ölüm de bu konulardan biridir. Ölümü yetişkinlerin bile anlamlandırması ve kabullenmesi zorken çocuk için bu daha da güçleşir. Çocuğun okuduğu kitaplardaki kişilerle kendini özdeşleştirmesi ölüm olgusunu anlamasını kolaylaştırır.

Ölüm, doğum gibi doğal bir süreçtir. Çocuk ölümle her an karşılaşabilir, evcil bir hayvanını ya da bir yakını kaybedebilir. Bundan dolayı ölüm olgusunu çocuktan gizlemek çözüm değildir. Bazen büyüklerin de anlamlandırmakta zorlandığı ölüm gerçeğinin çocuk edebiyatı vasıtasıyla anlatılması çocuğun anlamasını kolaylaştırmaktadır. Ancak çocuk eserlerinde ölüm konusu çocuğun ruh dünyasında travmalar yaşatmayacak ve gelişim dönemleri dikkate alınarak ele alınmalıdır. Nitekim; nesne sürekliliğini henüz kazanmayan çocuk, ölen kişinin tekrardan canlanabileceğine inanır ve aynı zamanda ölümü ölen kişiye özel bir durum olarak görebilmektedir. İşlem öncesi dönem olarak adlandırılan bu dönemde çocuğa ölen kişinin uyuduğu söylenirse ölümü anlaması daha da zorlaşır. Çocuk artık uyumaktan korkabilir. Bundan ötürü ölüm çocuğa somutlaştırarak anlatılmalıdır. Ayrıca bu dönemde çocuk, benmerkezci olur ve ölümden kendini sorumlu tutabilir (Oltjenbruns, 2001). Bu yüzden ölüm konusu çocuk hassasiyeti dikkate alınarak işlenmelidir.

Bir kayıp sonrası yaşadığımız üzüntü olan yas “*Ağlamak Güzeldir*” kitabında doğal, utanılmayacak bir durum olarak belirtilir. Yaşanılan durum kabullendirilir. Çünkü bir kayıp yaşanılınca bireylerin ilk tepkileri kabullenmeme ve inkâr etme şeklindedir (Kubler-Ross, 2000, s.65). Çocuklarda yas süreci araştırmacılar tarafından ret ve inkâr, protesto, hüzün, öfke, suçluluk, umutsuzluk, kabullenme ve karar şeklinde ortaya çıktığı belirtilir (Sezer ve Saya, 2009).

Bu çalışmanın amacı, çocuk edebiyatında zor konular olarak bildiğimiz ölüm ve yas temalarını “*Ağlamak Güzeldir*” örneği üzerinde incelemektir.

## YÖNTEM

### Araştırmanın Yöntem ve Modeli

Betimsel niteliğin imkanlarından yararlanılan bu çalışmada doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Var olan kayıt ve belgeleri tetkik ederek veri elde eden doküman analizi, belgesel tarama olarak da bilinmektedir. Belli bir amaca yönelik olarak kaynakları bulma, okuma, not alma ve değerlendirme işlemlerini içine almakta olan doküman analizi yöntemlerinden betimsel tarama modeli çalışmanın modelini oluşturmaktadır (Karasar, 2005). Bu modele bağlı kalarak “*Ağlamak Güzeldir*” kitabı ölüm ve yas temaları açısından analiz edilerek incelenmiştir.

### Araştırmanın Kapsamı

Çalışmanın evrenini çocuk edebiyatında yas ve ölümle ilgili araştırmalar oluştururken örneklemini ise “*Ağlamak güzeldir*” kitabın incelenmesi oluşturmaktadır.

### Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışmada veri kaynağı olarak belgesel tarama kullanılarak çocuk edebiyatı, ölüm ve yas ile ilgili literatür taraması yapılmıştır. Doküman analiz yöntemiyle yazılı ve görsel veriler toplanmış ve elde edilen bulgular açıklanarak anlamlandırılmaya çalışılmıştır.

## BULGULAR

Glenn Ringtved'in kaleme aldığı "*Ağlamak Güzeldir*" çocuk kitabında küçük bir evde dört çocuk, büyükanneleriyle birlikte yaşarlar. Çocuklar yıllardır kendilerine bakmakta olan büyük annelerini çok sevmekteler. Bir gün büyükannelerine bir ziyaretçi gelir. Çocuklar bunun ölüm olduğunu anlar ve büyükanneleri için geldiklerinin farkındalar. Çocukların en büyüğü Nels ve Sonya üzüntüden gözlerini kapatır. Ortanca kardeş Kasper, ölümü görmezden gelmeye çalışır. Ancak sürekli yaramazlık peşinde olan Leya ise gözlerini ölümün üzerinden hiç ayırmaz. Çocuklar bir plan yaparlar. Ölümün tek arkadaşının gece olduğunu bildiklerinden gece boyu Ölüm'e kahve ikram edecekler ve onu büyükannelerinden uzak tutacaklardır. Çocuklar planladıkları gibi Ölüm'e sevdiği şekilde koyu ve sert kahve ikram ederler. Ancak ölüm kendini hazır hissettiğinde daha fazla kahve istemediğini belirtir. Leys, ölümün elini tutar, büyükannelerinin onlar için çok değerli olduğunu ve ölmesini istemediklerini söyler. Ölüm, çocukların anlamasına yardımcı olmak için şöyle bir hikâye anlatır: "Hüzün ve Yas adında iki erkek kardeş varmış. Keder ve üzüntü içinde kasvetli vadilerinde hiç yukarıya bakmadan yaşarlarmış. Tepelerinin zirvelerinde ise etrafına ışık saçan ve mutluluk içinde yaşayan Neşe ile Sevinç adında iki kız kardeş yaşarmış. Mutluluklarına gölge düşüren tek şey içlerinde hissettikleri bir eksiklikmiş. Birgün erkek kardeşler ile kız kardeşlerin yolları kesişmiş. Hüzün ile Sevinç ve Yas ile Neşe birbirlerine âşık olmuş ve ayrı yaşayamaz olmuşlar. Çifte düğünden sonra çiftlerden biri tepenin aşağısına, diğeri de yukarısına taşınmış. Ölüm zamanı geldiğinde Yas ve Neşe aynı gün, Üzüntü ve Sevinç de aynı gün ölmüş. Bir aradayken çok mutlu olduklarından birbirinden ayrı yaşayamamışlar." Aynı şeyin yaşam ile ölüm için de geçerli olduğunu; ölüm olmasa yaşamın, yağmur yağmasa güneşin, gece olmasa gündüzün değerinin olmayacağını çocuklara söyler. Çocuklar Ölüm'ün anlattıklarını pek anlamamakla birlikte ona hak verirler. Artık ölüm görevini yapmak için büyükannenin odasına çıkar. Kasper, ölümün arkasından gidip onu durdurmak ister. Ancak Nels, olması gerekenin bu olduğunu söyleyerek buna engel olur. Çocuklar Ölüm'ün "Uç Ruh. Uzağa uç" dediğini duyarlar ve telaşla büyükannenin odasına çıkarlar, büyükanne ölmüştür. Ölüm, çocuklara ağlamanın güzel ve utanılmayacak bir durum olduğunu, akıttıkları gözyaşlarının içlerindeki üzüntüyü götüreceğini söyledikten sonra gider. Çocuklar da sonraki yıllarda neşe ve hüznleriyle birlikte yaşamaya devam ederler. Yas tuttuklarında ve ağladıklarında ölümün sözlerini hatırladıkları için içleri rahattır ve ağlasalar da bundan hiç utanmazlar.

## Renkler

İnsanoğlu renkleri kullanarak soyut kavramları somutlaştırmıştır. Çocuklar için yazılan ve çizilen kitaplarda genellikle renklerden faydalanılır. Verilmek istenen duygu ve mesajlar renklerle desteklenir. "*Ağlamak Güzeldir*" kitabında da renklerin temaya uygun imgesel bir şekilde verildiği görülür. Resimlerde soğuk renklerden yeşil ve mavi, soluk ve nötr bir şekilde verilerek kasvetli ve sıkıcı bir atmosfer yaratılmaya çalışılmıştır (Şekil 1 ve 2.). Canlı renklerin Yoğun kullanıldığı resimlerin Neşe ve Sevinç kişilerinin geçtiği sayfalarda kullanıldığı görülür (şekil 3 ve 2.). Bu sayfalarda sıcak renklerden sarı ve kırmızı, canlı ve yoğun bir şekilde kullanılmıştır. Ölüm ise simsiyah bir pelerinle çizilmiştir (Şekil 1.). Nitekim siyah, ölümün ve yasin rengidir. Türkçede olumsuzluğu ifade etmek için genellikle siyahın eş seslisi olan "kara" kelimesi kullanılır.: kara gün, kara haber, kara toprak, karabasan... gibi sözcük grupları olumsuzluğu, korkuyu, ölümü, felaketi ifade etmek için kullanılır.



Şekil 1: (Ringtved, 2022)



Şekil 2: (Ringtved, 2022)



Şekil 3: (Ringtved, 2022)



Şekil 4: (Ringtved, 2022)

## Ölüm

Kitapta ölüm olgusunun çocuca görelik ilkesine uygun olacak şekilde ve somutlaştırılarak ele alındığı görülmüştür. Ölüm bir misafir gibi gelir. Nitekim kitapta: “Birgün büyükanneye bir ziyaretçi geldi” ifadesine yer verilir (Ringtved, 2022). Hikâyede ölüm, siyah peleriniyle, insanoğlundaki izlenimini yansıtıcı şekilde çizilmiştir (Şekil 1.). Bilindiği üzere siyah, matemi, yası ve ölümü simgeler. Ancak ürkütücü dış görünüşüne karşı ölümün görüldüğü kadar korkunç bir şey olmadığını “Ölümün simsiyah pelerininin altındaki kalbi, güzel bir günbatımı kadar kırmızıdır ve büyük bir yaşam sevinciyle atar” ifadeleriyle yazar bunu okuyucuya hissettirir (Ringtved, 2022).

“Ağlamak Güzeldir” kitabında ölüm, yine ölümün kendisi tarafından, çocukların anlamasını kolaylaştırmak amacıyla bir hikâyeye üzerinden anlatılır. Hikâyede her şeyin zıddıyla var olduğu anlatılmak için hüznün, neşe, yas, sevinç somutlaştırılarak hikâyede yer alır. Bu zıtlıklardan yararlanılarak ölümün yaşam kadar gerekli olduğu belirtilir.

## Yas

Bir kayıp sonrası yaşanan üzüntü yas olgusuyla adlandırılır. İnsanlığın varoluşundan bu yana, her kültür ve millette farklılaşsa da ölümden sora bir yas süreci vardır. “Ağlamak Güzeldir” kitabında büyükannelelerini kaybeden çocuklara ölüm kişisinin: “Ağlamak güzeldir, bundan sakın utanmayın. Bırakın gözyaşlarınız, tuttuğunuz yas ve içinizi kaplayan üzüntüyle akıp gitsin” ifadelerini kullandığı görülmektedir (Ringtved, 2022). Böylece çocuklara yas tutmanın doğal ve utanılmayacak durum olduğu anlatılır.

## Yaşlı Karakter

Kitapta ölüm, yaşlı bir karakter olan büyükanne üzerinden ele alınır. “Ölüm’ün büyükanneleleri için geldiğini ve onun fazla zamanının kalmadığını biliyorlardı” (Ringtved, 2022). Kitaptaki bu ifadeler, ölüme biyolojik bir tükenme ile yaklaşıldığını gösterir. Çocukların ölümün kendilerinden biri için değil yaşlı olan büyükanneleleri için geldiğini bilmeleri, onların da ölümü böyle benimsedikleri anlaşılır. Aynı zamanda ölümün kendisinin de kitapta, yaşlı bir karakter olarak çizilmesi (Şekil 1.) ölümün daha çok yaşlılıkla ilgili bir olgu olduğu belirtilmek istendiği izlenimi yaratılmıştır.

## SONUÇ VE TARTIŞMA

Ölüm ve yas yaşamın doğal bir sürecidir. Çocuk her an bu olgularla karşılaşabilir. Bazen yetişkinlerin bu konuları aktarmada zorlandıkları görülür. Bu durumda çocuk edebiyatından yararlanmak önemlidir. Ancak ölüm ve yas konuları çocuğun düzeyine uygun ve ruh dünyasında travmalar yaratmayacak şekilde ele alınmalıdır.

Kitapta ölüm, uyku, ayrılık, yolculuk gibi benzetmelerle değil daha gerçekçi bir şekilde anlatılır. Bu durum, Şen (2016) 'in Sevin Ak'ın romanlarında ölüm olgusu üzerine yaptığı incelemede ulaştığı sonuçla örtüştüğü görülür. Yine Şen (2016) 'in söz konusu çalışmasında incelediği romanlarda, ölümün merkezi bir yere konumlandırılmadığı sonucuna ulaşır. Ancak "Ağlamak Güzeldir" kitabında ölümün baş karakter olarak ele alındığı, ölüm konusunun direkt aktarıldığı görülür. Bu açıdan farklı sonuçlara ulaşılmıştır.

Çocuğun ölümü anlamlandırabilmesi ve akabinde gelen yas sürecini daha kolay atlatabilmesi açısından kitap bir bibliyoterapi olarak kullanılabilir. Baş ve Kara (2022) da "Boşluk" üzerinde yaptıkları incelemede kitabın bibliyoterapiye kaynak olabileceğini belirtmeleri bu çalışmayla ortak bir sonuca ulaşıldığını göstermektedir.

"Ağlamak Güzeldir" kitabının çocuğa görelilik ilkesine uyararak ele alındığı görülür. Ölüm, bir misafir olarak gelir ve böylece somutlaştırılır. Ölümün kendisi, ölümü bir hikayeye anlatması, çocukların ölüm olgusunu anlamalarını kolaylaştırır. Kitapta ağlamaktan utanılmaması gerektiğinin belirtilmesi; çocukların yas sürecini normal, doğal bir durum olarak görmelerine yardımcı olacaktır.

Görsellerle ilgili yapılan analizde renklerin temaya uygu verildiği görülmektedir. Yazar ölümü simsiyah bir pelerin içinde sunarak gerçekçi bir temele oturtmayı amaçlamıştır. Ancak kitabın kapağında da yer verilen ölüm temsili; çocuğu ürkütüp kitaptan korkmasına, kitaba karşı bir önyargının oluşmasına sebep olabilir.

## KAYNAKÇA

- Baş, B., & Kara, A. (2022). Çocuk edebiyatında aykırı bir tema: Yas 'boşluk' örneği. *Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 207-218.
- Karasar, N. (2005). *Betimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Kubler-Ross, E. (2000). Ölüm ve ölmek üzerine, Banu Büyükkal (çev.). Boyner.
- Oltjenbruns K. A. (2001). Developmental context of childhood: Grief and re-grief phenomena. In Stroebe M. S., Hansson R. O., Stroebe W., Schut H. (Eds.), *Handbook of bereavement research: Consequences, coping, and care* (pp. 169–197). APA Press.
- Ringtved, G. (2022). Ağlamak güzeldir. İksatır Yayınevi.
- Sever, S. (2013). *Çocuk edebiyatı ve okuma kültürü*. Tudem Yayınevi.
- Sezer, S. & Saya, P. (2009). Gelişimsel açıdan ölüm kavramı. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 151-165.
- Şen, E. (2016). Çocuk edebiyatında bir yaşam gerçekliği olarak ölüm olgusu üzerine bir inceleme (Sevim Ak örneği). *Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 14-23.
- Şirin, M. R. (2007). *Çocuk edebiyatına eleştirel bir bakış*. Kök Yayıncılık.
- Türk Dil Kurumu [TDK]. (1998). *Türkçe sözlük*. Türk Dil Kurumu Yayınları.

**Sylvia Plath'in 'Sırça Fanus' Eserinde Sosyal Beklentiler ve Kimlik Krizi  
Analizi****The Analysis of Social Expectations and Identity Crisis in Sylvia Plath's the Bell Jar**Dilek ARSLAN<sup>1)</sup>, (\*)**ÖZET**

Sosyal beklentiler bireylerin insanlar ve toplum için yapmaları gereken kabul edilmiş toplumsal normlar olarak tanımlanır. Başka bir deyişle, sosyal beklentiler bireylerin ne yapmaları gerektiği hakkında toplumsal olarak kabul görmüş fikirlerdir. Buna bağlı olarak, toplumsal cinsiyetle de alakalıdır. Yani, toplumsal cinsiyete dayalı sosyal beklentiler bir kişinin gerçekleştirmesi umulan davranışıyla ilgilidir. Ayrıca, kimlik, sosyal statü ve ilişki ağlarının yanı sıra bir dizi fiziksel, zihinsel ve sosyal özellikleri olarak tanımlanan, kişinin öz imajıdır. Kimlik krizi ise bireyin genellikle benlik yokluğu hissi ve sosyal rolüyle alakalı kişisel çatışmadır. Sosyal beklentiler ve kimlik krizi birbiriyle alakalıdır. Birey sosyal beklentileri karşılayamadığında ve bu sebeple bunalıma girdiğinde, kimlik krizi yaşayabilir. Aynı şekilde, Sylvia Plath'in Sırça Fanus romanında sosyal beklentiler görülür ve özellikle ana karakter, Esther, beklentileri karşılamakta zorlanır ve bu sebeple kimlik krizi yaşar. Yazar olmak istemesine rağmen, toplum ve ailesi geleneksel beceriler öğrenmesini, bakire kalmasını, evlenmesini, çocuk doğurmasını ve kocasıyla ilgilenmesini bekler; bunların hepsi Esther'e baskıya sebep olur. Toplumsal cinsiyeti doğrultusundaki bu beklentilerin aksine, beklentilerle baş edemez ve bunalmış hisseder. Sırça fanusun içinde nefessiz, bu yüzden de krizde hisseder. Pek çok tedaviden sonra biraz rahatlar ama hala bir gün bir yerde sırça fanusun tekrar üzerine inip inmeyeceğinden emin değildir. Nihayetinde, Esther'in toplumsal cinsiyete dayalı sosyal beklentiler nedeniyle kimlik krizi yaşadığı için bu çalışmada feminist eleştiri yöntemi kullanılmıştır. Dolayısıyla, bu çalışmanın amacı Sylvia Plath'in Sırça Fanus romanında ana karakter Esther'in toplumsal cinsiyete dayalı sosyal beklentiler sebebiyle yaşadığı kimlik krizini yansıtmaktır.

**Anahtar Kelimeler:** Sosyal Beklentiler, Toplumsal Cinsiyet, Kimlik Krizi, Sylvia Plath, Sırça Fanus

**ABSTRACT**

Social expectation is described as an accepted societal norm about what an individual needs to do for people and the community. In other words, social expectation is the accepted opinion of the community about what individuals need to do. Accordingly, it is related to gender, as well. That is, gender-based social expectations relate to the anticipated behavior of an individual. Besides, identity is a person's self-image, which is defined by a set of distinct physical, mental, and social characteristics, as well as a network of relationships and social positions. An identity crisis is a personal conflict about one's social role, and generally, a sense of the absence of one's personality. Social expectations and identity crises are related to each other. When someone cannot meet the social expectations, and is therefore depressed, he or she may have an identity crisis. Likewise, social expectations are seen in *The Bell Jar* by Sylvia Plath, and especially the protagonist Esther has difficulty in meeting the expectations; therefore, she lives an identity crisis. Although she wants to be a writer, the community and her family expect her to learn conventional skills, stay virgin, get married, bear children, and care for a husband, all of which cause oppression for Esther. Contrary to these expectations in line with her gender, she feels depressed and cannot cope with the expectations. She feels breathless in a bell jar; therefore, in a crisis. After several treatments, she feels some relief; however, she still is not sure someday or anywhere if the bell jar will descend again. Ultimately, the feminist criticism method is used in this study since Esther experiences identity crisis because of the gender-based social expectations. Accordingly, the purpose of this study is to explore the identity crisis that the main character Esther experiences because of the gender-based social expectations in Sylvia Plath's *The Bell Jar*.

**Keywords:** Social Expectations, Gender, Identity Crisis, Sylvia Plath, *The Bell Jar*

\* Responsible Author/Sorumlu yazar

<sup>1</sup> Eğitimci, Milli Eğitim Bakanlığı  
Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğü,  
dilekarslan@hotmail.com  
 0000-0002-1823-4185

**Article History/Makale Tarihi:**

Received/Teslim :21.04.2024  
Accepted/Kabul :23.06.2024  
Published/Yayımlama :30.06.2024

**Cited/Atf:**

Arslan, D. (2024). The Analysis of Social Expectations and Identity Crisis in Sylvia Plath's the Bell Jar, *Bulanık MYO Sosyal Bilimler Dergisi (BULSODER)*, 2 (1), 17-26.

**Copyright/Telif Hakkı**

Bu makale, Creative Commons Atf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı (CC BY NC)'nin hüküm ve koşulları altında dağıtılan açık erişimli bir makedir.



## INTRODUCTION

Social norms are the unwritten rules of beliefs, attitudes, and behaviors that are considered acceptable in a particular social group or culture. Norms provide us with an expected idea of how to behave, and function to provide order and predictability in society (McLeod, 2008). There can be several social norms in society in terms of public behavior, such as using the telephone, dining out, classroom and school rules, elevators, the workplace, and gender roles. As an example, people expect their neighbors to be quiet at night, or women who have children are expected to take care of their children. Also, social norms are accepted ideas by the society, which are related to gender, as well. Moreover, there have been many things that affect people's behaviors; we care about what our close relatives, friends, or others think of us. Relatives, friends, religious organizations, the media, and socioeconomic status are examples of social institutions, all of which can have an impact on how we behave, believe, and feel. Accordingly, social expectations are described as unspoken norms that guide one's behaviors and opinions in a socially acceptable manner, social expectations are influenced by a variety of factors, including the individual's race, gender, faith, age group, social status, and geographic area (Social Expectations, 2015). Moreover, the phrase, social expectations, refers to how group members are expected to behave; a social role is a set of anticipated activities for an individual who takes on a certain position (Kamberaj, 2021). In this aspect, social expectations affect our behaviors. All in all, when anyone is present, expectations are set up. People don't expect individuals to act arbitrarily, but rather to act in certain ways in specific situations (McLeod, 2018). For example, when we are in a cinema, we are expected to be quiet; however, someone may not meet the expectations by talking loudly. Some social expectations are suitable to lead a harmonious life concerning their gender; however, sometimes when people cannot meet the expectations and feel depressed, the expectations may be a burden to the people, which may result in an identity crisis.

Accordingly, there are a few definitions for identity and identity crisis. Identity generally means questioning one's place in the world and who he or she is. Identity refers to a human's or group's characteristics, values, behavioral traits, looks, or expressions (Wikipedia Contributors, 2024). Also, identity tells us who we are and lets people know who and what we are (Burke, 2020). Moreover, in psychology, a crisis is defined as extreme emotional discomfort brought on by the belief that a change is coming and that you don't have the tools to deal with it (Gillette, 2022). "Identity crisis is a personal psychosocial conflict, especially in adolescence, which involves confusion about one's social role and often a sense of loss of continuity to one's personality" (Merriam-Webster Dictionary, n.d.). Furthermore, identity crisis, the word coined by a psychologist specializing in psychosocial development, Erik Erikson, is a sense of unease and ambiguity about who you are and what you want to do with your life; according to Erikson, there are eight different psychological phases in life, each of which necessitates the resolution of a crisis (Josh, 2022). Thus, when your sense of self is challenged, you may have an identity crisis at any point in your adult life; furthermore, some adolescents may not experience an identity crisis at all, preferring instead to embrace the roles and beliefs that their parents or society have instilled in them; some others remain in a condition of crisis all of the time (Whitbourne, 2012). Additionally, some of the most prevalent symptoms of an identity crisis are having doubts about your character, examining personality factors that affect your self-perception, having doubts about your life's purpose or enthusiasm, experiencing uneasiness or discomfort, changing your views or inclinations on a regular basis to fit your surroundings or relationships, having difficulty answering questions about oneself, and having doubts about your decision-making capacity (Skedel, 2021).

When it comes to *The Bell Jar* by Sylvia Plath, gender-based social expectations can apparently be seen and as a result of these expectations, there is an identity crisis, especially with the main character Esther. Being successful, she cannot meet the expectations of the society such as being beautiful, happy, staying virgin, having a boyfriend, getting married, taking care of the house, or having children; all of which are the expectations related to her gender. All these kinds of gender-based expectations cause gender-based inequality, discrimination, and oppression for Esther. As a result, she feels depressed. Her feelings and behaviors do not match with the expected ones; therefore, she finds it difficult to go on living and decides to kill herself. As a result of electroconvulsive therapy and some medical treatments, she decides to go on living; however, she is still not sure if she will feel in the bell jar again. Also, the bell jar is a kind of symbol for Esther's depression,



oppression, discrimination, or gender inequality, as a result of which she is trapped and lives the identity crisis.

As the study is a qualitative research, firstly, social expectations, identity, and identity crisis are explained. After that, gender is mentioned briefly, as the social expectations in the novel are related to the main character Esther's gender. All in all, the feminist criticism method is applied in the study as the main character experiences problems because of her gender. In the social expectations and identity crisis in *The Bell Jar* by Sylvia Plath section, biographical information about the author and her works is briefly mentioned to analyze the novel better. Then, the relationship between gender-based social expectations and identity crises are presented in accordance with Esther's life in *The Bell Jar*. Critical thinking is applied, and literary work is discussed in terms of gender-based social expectations and identity crises. Lastly, the study is concluded.

In light of the statements above, the purpose of this study is to scrutinize the identity crisis that the main character Esther experiences because of the social expectations in accordance with her gender in Sylvia Plath's *The Bell Jar*. The society oppresses Esther and expects her to behave according to her gender, which Esther cannot accomplish, and as a result, she lives identity crisis. Hence, the feminist criticism method is used in this study as the social expectations that Esther experiences are related to her gender, which causes identity crisis in the end.

## **1.SOCIAL EXPECTATIONS**

There have been plenty of social expectations in society, and individuals feel severe pressure to meet the expectations, whoever he or she is. The social pressure on human beings sometimes organizes the society; however, sometimes causes them to be in depression and live crises in life.

Correspondingly, social expectation is described as an accepted societal norm about what people need to do for people and institutions, and hence for the community overall; the spirit of the period is the consensus opinion of society regarding what individuals need to do: social expectation. The basic normative expectations that a person needs to accept as the way to live one's life are related to the concept of social expectation; Habermas' (1989) concept of the public sphere is also linked to social expectation; it is the place or medium where public perception and social consensus are formed via collective conversation; as a result, social expectation is a set of fresh hopes formed through the practice of public discourse and collective action, and it is effective (Hasegawa et al., 2007). Also, societal expectations have been founded on objective ideas about how people should treat each other; everyone may think that taking anything that belongs to others without permission is wrong (Clay et al., 2016). Additionally, a collection of expected actions for an individual who takes a certain role is known as a social role; the term social expectation refers to how members of a group are expected to behave (Kamberaj, 2021). Besides, social expectations are defined as unspoken norms that guide one's behaviors and opinions in a socially acceptable manner; social expectations are influenced by a variety of factors, including the people's culture, gender, faith, age category, position in society, and geographic area (Kamberaj, 2021).

Moreover, social expectations for acts that are difficult to categorize as positive or negative might be more complicated; for example, generosity (providing goods to others without expecting anything in return) is a great thing to do, but it comes at a cost to the provider, who sacrifices a resource without receiving anything in return (APA, 2016). Also, women are supposed to act altruistically in this scenario due to gender preconceptions about social duties, but males are not; in a scenario in which individuals divide actual money between themselves and an anonymous recipient, these gender variations in social expectations about altruism appear to impact altruistic behavior; women are expected to behave more self-sacrificingly (APA, 2016).

Apart from these, each societal circumstance comes with several norms on how to act properly; expectations differ from one community to the other. When we consider the roles that individuals perform in society, we can see how these expectations appear; the part that people perform as members of a social group is referred to as their social role; your attitude shifts when you take on new social roles to meet the expectations you and others have for that role (McLeod, 2008).

William Shakespeare (1564-1616) says about social roles:

All the world's a stage,

And all the men and women merely players:

They have their exits, and their entrances;

And one man in his time plays many parts.

(As You Like It, Act II, Scene VII) (Shakespeare, n.d.)

The roots of social roles can be seen in the lines above. That is to say, people take on several roles every day, such as mother, sister, and daughter. Hence, each role brings expectations to the people.

Additionally, falling behind on anticipated maturity milestones or expected behaviors is connected with despair and nervousness, based on the life cycle. Sometimes people are stressed because of the expectations and unaware of the reason as the social expectations are unconscious; however, no matter whether people are aware or not, they are depressed if they fall behind the expectations (College of Allied Educators, 2018; Brennan, 2021).

## 2.IDENTITY CRISIS

To begin with identity in this section, it refers to a person's self-image, which is characterized by a collection of bodily, mental, and social qualities that are unique to them, as well as a variety of connections and social positions. Moreover, a sense of continuity, or the belief that one is the same person now as one was before, is essential to one's identity despite physical or other changes. Also, the feeling that one's recollections, objectives, values, hopes, and beliefs belong to the self is derived from one's bodily sensations, one's body image; and the feeling that one's memories, goals, values, expectations, and beliefs belong to the self; personal identity is another name for it (APA, n.d.). Furthermore, the experiences, interactions, ideas, principles, and experiences, those make up a person's subjective sense of self, are all parts of identity. This aids in the development of a consistent self-image that remains relatively constant throughout the time when new components of the self are established or enhanced (Cherry, 2022). On the other hand, people are in a crisis when they encounter an impediment to achieving major objectives, an impediment that is, for the time being, unsolvable using traditional problem-solving procedures (Caplan, 1961). Also, the perception or experience of an incident or circumstance as an unacceptable hardship that transcends the person's present resources and coping skills is referred to as a crisis (James & Gilliland, 2001). When the two are combined, identity crises are times of conflict in which a person's self-perception is questioned and he or she experiences role confusion. Apart from this, Erik H. Erikson, a German psychoanalytical theorist, invented the phrase "identity crisis," which is a key component of his identity development paradigm.

Additionally, identity crises occur at all stages of life and are typically seen as important events in healthy psychological functioning. In this respect, Cherry (2022), the writer of the article, namely What is an Identity Crisis? states that people are prone to having an identity crisis at various stages in their lives, particularly at times of significant change, such as beginning a new relationship, putting an end to a relationship or marriage, living a horrific thing, having a baby, being informed on a medical problem, the death of a loved one, changing jobs or finding a different one, or moving. Also, Cherry (2022) adds that having a mental health problem like depression, bipolar illness, or borderline personality disorder might make you more likely to have an identity crisis. Moreover, a period of life characterized by experimentation, fluctuating, contradictory, or newly developing values, and a lack of conviction in one's regular positions in society is known as an identity crisis, especially in work and family relationships (APA, n.d.). According to Erik Erikson, it is normal and acceptable for teenagers to go through a phase of an identity crisis, and this experience leads to higher maturity; adult midlife crises and other phases marked by transformation or doubt about one's self have been added to the theory. Furthermore, anger, feeling trapped, or a lack of real growth can all be symptoms of an identity crisis; in addition, an identity crisis can increase melancholy or anxiety by making people unhappy with themselves and their situations; because the experience is more ambiguous than the symptoms of other mental diseases, this sort of psychological crisis may be more difficult to recognize in one's self (Skedel, 2021).

## 3.GENDER

As the identity crisis, caused by the social expectations, that Esther lives in the novel, The Bell Jar, is related to her gender, it is necessary to mention it. Then, gender addresses how a person is

behaved and how he or she behaves in a society. However, the norms may change in different societies, as well. Also, gender emphasizes societal distinctions rather than biological distinctions. Although it is related to sex, it is different from biological sex. In this aspect, it is made clear by the Council of Europe (2022) that multiple terms can be used to differentiate between sex and gender; for example, sex might be referred to as biological sex, while gender can be referred to as cultural and social sex. Furthermore, a person's gender determines their status everywhere. Furthermore, the World Health Organization [WHO] (2022) states that sociologists define gender as the socially constructed characteristics of women, men, girls, or boys, and these characteristics include the norms, behaviors, and attitudes associated with being a particular gender, as well as interpersonal interactions. Additionally, gender is the way a person is treated in a society, and it is different in every culture and can change and evolve over time. All in all, it refers to the fact that how someone is expected to behave. Correspondingly, females mostly experience oppression and discrimination in societies because of their gender. When it comes to Esther's condition in *The Bell Jar*; likewise, Esther experiences discrimination, gender inequality, and oppression because of her gender. People expect her to act in accordance with her gender; however, she cannot meet the expectations, which results in Esther's identity crisis.

#### **4.SOCIAL EXPECTATIONS AND IDENTITY CRISIS IN THE BELL JAR BY SYLVIA PLATH**

Sylvia Plath (1932–1963), born in Boston-Massachusetts, was an American poet, short-story writer, and novelist. She is especially famous for her works such as *The Colossus and Other Poems* (1960) and *Ariel* (1965), and the semi-autobiographical novel *The Bell Jar* (1963), which was published under the pseudonym Victoria Lucas (Britannica the Editors of Encyclopedia, 2022). She won the Pulitzer Prize in Poetry in 1982. Married to Ted Hughes in 1956, she had two children. She was severely depressed most of her life and was treated with electroconvulsive therapy several times; however, she could not recover, and killed herself in 1963.

The only novel by Sylvia Plath, *The Bell Jar*, is a semi-autobiographical novel published in 1963 before her death; there are reflections of her life in the novel such as there is an identity crisis because of social expectations, especially with the character Esther (Marsh, 2019). Novel protagonists suffer from a variety of mental and social problems as a result of the shortage of identity, and they lack a sense of purpose in life (Ağır, 2015, p. 4). It can be seen in the novel that Esther struggles to have an identity. That is to say, Esther notices a contradiction between what the society says she should feel and what she really does, and this mismatch exacerbates her crazyness. Also, the title of the book "The Bell Jar" itself symbolizes the burden, depression, and crisis because of the social expectations. Esther feels like being in a bell jar when she is suffering from mental illness. She describes her feelings with the words, "Wherever I sat...I would be sitting under the same glass bell jar, stewing in my own sour air" (Plath, 2020, p. 236). Accordingly, no matter what she is doing or where she is or who she is, she feels alienated from the environment in the bell jar. The entire gap between her own expectations and the society's expectations causes her to feel in a crisis and alienated in a bell jar. After the electroshock and several medical treatments, "I felt surprisingly at peace. The bell jar hung, suspended, a few feet above my head. I was open to the circulating air" (Plath, 2020, p. 274). Then, it is apparent that she feels the bell jar was lifted up and she can feel the air.

In the beginning pages, we see the crisis from the words Esther says, "I didn't know what I was doing in New York" (Plath, 2020, p. 4). Esther is successful and has won a scholarship in New York, which other university girls are crazy about if they have the same opportunity. "I was supposed to be having the time of my life" (Plath, 2020, p. 5). Ultimately, she is expected to be happy; however, she is not sure about her feelings; "everybody would think I must be having a real whirl" (Plath, 2020, p. 6). Although she is an ambitious and bright student and has the opportunity to live in luxury at a fashion magazine in New York, she is not happy; on the contrary, she is upset. It may be understood from her words that "I felt very still and very empty" (Plath, 2020, p. 6). All in all, she is expected to be excited, as opposed to her sincere feelings.

Furthermore, there are expectations of beauty standards and women's bodies, which cause gender inequality in the novel. At the start of the novel, when they are in the car, a boy named Lenny gets closer to them, expects them to join him, and go to a bar. Esther and one of the beautiful girls, Doreen, take apart from the other girls and go with Lenny; however, he wants to get rid of Esther as

Doreen is more beautiful. However, Esther wants to see other places in the city; she does not give importance to Lenny's expectation that Esther leave them. Still, she feels psychological oppression and discrimination to be the only one except for Doreen and Lenny. Hence, she feels unwanted. Additionally, we see Esther's ugliness in her words, "I was appalled to see how wrinkled and used-up I looked" (Plath, 2020, p. 25). Here, a Chinese woman looks at Esther, and she feels that the woman looks at her ugliness. Also, when they are telling their names, Esther introduces herself as Elly, which means that she hides her identity. She wishes to learn about new places and the culture there instead of establishing sincere relationships by introducing her real identity.

Moreover, Esther believes she must behave according to her gender and suppress her innate sadness, pessimism, and dark humor since society expects ladies her age and label to seem cheery, flexible, and confident. She believes she is unable to talk about or consider the dark aspects of her life that trouble her: individual inability, suffering, and death. She understands that the world of fashion in New York should make her feel gorgeous and joyful; "I felt very still and very empty" (Plath, 2020, p. 6), but she finds it to be full of poison, excessive drinking, and hostility. Her male relationships are intended to be passionate and profound, yet they are full of miscommunication, mistrust, and aggression. Esther is nearly constantly convinced that her emotions are incorrect or that she is the only one who sees the world the way she does, and she finally develops a sense of unreality. This sensation of disbelief builds until it is overwhelming, leading to attempted suicide and insanity. Also, as a young woman, she is expected to get married and have children; however, she is interested in literature and wants to write. That is to say, she experiences gender inequality, discrimination, and oppression. Although she is hard-working, other girls respect her only when she starts dating Buddy. Her friends give more importance to her having a handsome boyfriend than to being academically successful. Although Esther does not enjoy dating Buddy, the date provides her with respect and relationships among peers. Here is gender inequality, as well. Her friends, family, and everyone expect her to marry, care for a husband and children, and give up trying to be a poet. Even when Esther and Buddy are talking, he says "a piece of dust" (Plath, 2020, p. 69) about poems. Let alone respecting Esther's wishes, he humiliates poems. Esther, even herself, cannot accept being a mother, a wife, and a writer at the same time.

Also, at a time when Esther gets in a taxi and gives the driver a tip, the driver gets angry with Esther, which she cannot give meaning to. She expresses that "I hate handing over money to people for doing what I could just as easily do myself, it makes me nervous" (Plath, 2020, p. 66). She does not give a tip in fact; however, she has to give as it is a conventional behavior in society. Giving a portion of tips to the driver is an expected social behavior that distresses Esther, as she does not know how to balance the tip.

Also, society and her boyfriend Buddy expect her to stay a virgin and not lose her virginity until marriage: "When I was nineteen, pureness was the great issue. I saw the world divided into people who had slept with somebody and people who hadn't, and this seemed the only really significant difference between one person and another" (Plath, 2020, p. 100). She means virginity with pureness, and it is the most important issue among people. However, she is shocked by the fact that Buddy is not a virgin, as he had a sexual relationship with a girl. Here, gender inequality is apparent in the novel's society. They behave toward Buddy and Esther in a different way. Esther feels the discrimination. She gets angry with the fact that society needs a girl's virginity to accept her purity; on the other hand, a boy may not be virgin, but he has freedom, which is accepted as normal. She expresses that "All I'd heard about, really, was how fine and clean Buddy was and how he was the kind of person a girl should stay fine and clean for" (Plath, 2020, p. 84). She feels uneasy about this double standard, inequality, and discrimination in relation to their gender. Esther even cannot accept this; she thinks of this as inequality in her relationship with Buddy; therefore, she does not have a sexual relationship with him. Moreover, virginity pressure stresses her. Esther decides to lose her virginity for her independence, to relieve the pressure that she should be a virgin. Thus, she decides to have sex with Irwin to get rid of the virginity pressure.

Over all, Esther cannot accept society's expectations about getting married and having children. When she is in the hospital, she cannot understand the feelings between a mother and her children. The men in her life are devastating (Bonds, 1990, p. 59). In this aspect, Esther thinks it is an injustice to have such an oppressive society. They expect virginity and childbearing to be experienced by women. As a result, she herself goes to a hospital and gets fitted for a diaphragm. She expresses

her feelings with the words such as “I was my own woman” (Plath, 2020, p. 284). After getting fitted, she is sure not to be pregnant and decides to have a sexual relationship to relieve the virginity and child burden. The society’s unequal expectations about a child from a woman stress Esther. When Buddy shows her a woman giving birth at the hospital, Esther feels anxiety. The woman gives an extremely difficult birth, feels terrible pain, and groans. Buddy says to Esther that the woman will forget the pain after bearing the child. Nevertheless, Esther cannot understand this; she is not sure if the pain compensates for having a child. Also, she thinks that the pills for the pregnant woman to forget the pain must be a man’s invention, which is a trick in a way. The man expects the woman not to remember the pain at the moment of birth and become pregnant, and give birth again and again. Here, she feels the gender inequality, as both of the couples do not suffer equally. Moreover, society expects each woman to be pregnant and give birth again and again, no matter how severe the pain is. They oppress women, not men, which is unequal.

Furthermore, Esther’s mother suggests her to learn conventional skills for females, which are socially expected careers for women; however, Esther wishes to be having a mother like Jay Cee who is not conventional. “I wished I had a mother like Jay Cee” (Plath, 2020, p. 49). She wants to follow the unconventional, successful, and ambitious Jay Cee; however, her close relatives such as her mother, constantly recommend that she have conventional jobs, which is a constant pressure for Esther. Her mother wants her to act according to her gender, which oppresses and depresses Esther. Esther seeks her own identity by connecting negatively with women other than her mother, including Doreen, Betsy, Dodo, and Mrs. Willard; as a result, she develops a fractured sense of self since she can neither conform to nor refuse people’s expectations (Sakane, 1998, p. 43). Therefore, as she cannot conform to or refuse gender-based social expectations, she feels in crisis.

Additionally, when Buddy is ill in the hospital, Buddy’s father wants Esther to go together to visit Buddy. When Buddy’s father talks about his approval and gratitude for their relationship, Esther cries, and Buddy’s father thinks that she cries because of happiness. “Mr. Willard must have thought I was crying because I was so glad he wanted to be a father to me” (Plath, 2020, p. 108). However, Esther’s real feeling is not joy but sadness. Buddy’s father, in conformity with society’s thoughts, expects that Esther is grateful for the relationship; however, her wish does not match the expectations as opposed to her gender.

Also, after returning home from New York, Esther watches Dodo Conway from the window. She has abandoned her career and has six children, which meet the social expectations. She has acted according to the gender-based social expectations, which surprises Esther.

Moreover, when Esther is in the hospital, she does not change clothes or have a bath; she smells bad; therefore, everyone in the hospital feels annoyed at her. She thinks “I hadn’t washed my clothes or my hair was because it seemed so silly” (Plath, 2020, p. 161). She does not meet the expectations in terms of body hygiene. Therefore, she experiences oppression and discrimination as she behaves as opposed to the expectations.

In addition to these, at a time at Belsize, Esther witnesses DeeDee and Joan’s relationship mistakenly. DeeDee and Joan have a lesbian affair at Belsize, which is not suitable according to the common social expectations in terms of sexuality, purity, and virginity. Moreover, Joan tells Esther that she loves her, which Esther cannot give meaning.

Besides, at the hospital, the doctors ask Esther how she is. She expresses her feelings with the words such as “I also hate people to ask cheerfully how you are when they know you're feeling like hell and expect you to say 'Fine'” (Plath, 2020, p. 226). She does not feel well and says, “I feel lousy” (Plath, 2020, p. 226). However, it can be seen from her thoughts that she feels pressure to feel well. People oppress her. Esther seems to feel that people, as well as doctors, ask how you are; however, the question is not a sincere one, they are not curious about your condition sincerely; they only ask and expect you to reply positively.

## **CONCLUSION**

To conclude, social expectations and identity crises are related to each other in relation to gender. Social expectation is an accepted societal norm about what people need to do for people and the community. Thus, it is the consensus opinion of society regarding what individuals need to do, which is a matter of gender. Also, an identity crisis is a personal conflict about one’s social role and

generally a sense of the absence of one's personality. Hence, when someone cannot cope with social expectations and is therefore depressed, oppressed, or discriminated, he or she may have an identity crisis. Likewise, if someone ever has doubts about his or her beliefs, his or her life path, or the answer to the question, "Who am I?" it's possible that she or he is having an identity crisis (Skedel, 2021). Similarly, according to Elmer (2019), although an identity crisis does not have typical symptoms such as cold or flu, someone may conclude having an identity crisis when he or she is unsure of who he or she is, either in general or in reference to a specific part of his or her life, such as relationships, age, or profession, and when someone is having a lot of internal struggle because he or she is not sure who he or she is or what his or her place in society is. Moreover, Elmer (2019) adds that significant life changes, that recently happened, may have impacted his/her sense of self, his or her values, faith, beliefs, interests, or professional choice, all of which have a significant influence on how he or she views himself or herself; as a result, he or she may be looking for a deeper sense of purpose, cause, or passion in his or her life.

When it comes to *The Bell Jar* by Sylvia Plath, it is concluded that there can be seen social expectations and identity crises, especially with the protagonist Esther in *The Bell Jar* by Sylvia Plath. The society expects her to behave according to her gender, such as by learning conventional skills, staying pure, getting married, and having children, all of which cause a crisis for Esther. Accordingly, in other words, social expectations in the novel, *The Bell Jar*, are seen in line with gender. However, it is apparent that contrary to the expectations that she be happy as a brilliant student and intern at a magazine in New York, she feels depressed and cannot cope with the expectations in her society. Esther feels depression, oppression, and discrimination because of her gender. Hence, it may be said that to be in the bell jar is to be in a crisis. In the novel, Esther presents her feeling by saying, "To the person in the bell jar, blank and stopped as a dead baby, the world itself is the bad dream" (Plath, 2020, p. 302). After all, it is evident that Esther cannot meet the expectations. After several treatments, she recovers; however, she still is not sure about the future, "I wasn't sure at all. How did I know that someday... anywhere, the bell jar, with its stifling distortions, wouldn't descend again" (Plath, 2020, p. 307)? Then, she feels some relief about the expectations; however, she is worried to live in the same bell jar again.

All in all, it is found that Esther in Sylvia Plath's *The Bell Jar* experiences identity crisis because of the social expectations in accordance with her gender. Society expects her to behave in tandem with her gender. As a result, Esther feels oppression, discrimination, inequality, and depression. Esther cannot meet the expectations; hence, she lives identity crisis.

Consequently, it can be suggested that if the society in *The Bell Jar* were more relaxed in terms of social expectations in relation to Esther's gender, she would be stronger, more comfortable, and more relaxed. At least, even if her close relatives, such as her mother, supported her and oppressed Esther less, Esther would not have felt such in depth and live identity crisis. If Esther's family was free of social expectations in relation to her gender, Esther would not experience oppression, discrimination, and depression. Furthermore, she would not live identity crisis. Hence, for women to be stronger, healthier, and away from crises related to identity, they should support but not oppress each other. They should not discriminate against and oppress one another because of societal norms in relation to their gender.

## **ETHICAL INFORMATION REGARDING RESEARCH**

Since this study does not include quantitative or qualitative field research, it does not require ethics committee approval. Document analysis was used in this study.

## **CONFLICT DECLARATION**

This study has no conflict of interest with any institution or person.

## **REFERENCES**

Ağır, İ. (2015). Identity crisis and alienation in Sylvia Plath's the bell jar. Namık Kemal University, Master's Thesis.

- APA Dictionary of Psychology. (n.d.). Identity. Retrieved April 15, 2022 from [www.dictionary.apa.org/identity](http://www.dictionary.apa.org/identity).
- APA Dictionary of Psychology. (n. d.). Identity crisis. [www.dictionary.apa.org/identity-crisis](http://www.dictionary.apa.org/identity-crisis).
- APA Dictionary of Psychology. (2016). Social Expectations influence behavior. American Psychology Association. Retrieved April 15, 2022 from [www.apa.org/pubs/highlights/peeps/issue-67](http://www.apa.org/pubs/highlights/peeps/issue-67).
- Axe, J. (2022). Having an identity crisis? Here's how to find out who you are. Leaders. [www.leaders.com/articles/personal-growth/identity-crisis/](http://www.leaders.com/articles/personal-growth/identity-crisis/).
- Avital, B. L. (2021). Identity Crises. Salem Press Encyclopedia of Health, Retrieved April 15, 2022 from EBSCOhost, [www.search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=ers&AN=93872035&lang=tr&site=eds-live](http://www.search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=ers&AN=93872035&lang=tr&site=eds-live).
- Bonds, D. S. (1990). The Seperative Self in Sylvia Plath's *The Bell Jar*. *Women's Studies*, vol. 18, no.1, p. 49. EBSCOhost, <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00497878.1990.9978819>
- Brennan, D. (2021). Mental Health Effects of Unrealistic Expectations. Webmd, Retrieved April 13, 2022, from [www.webmd.com/mental-health/unrealistic-expectations](http://www.webmd.com/mental-health/unrealistic-expectations).
- Britannica the Editors of Encyclopedia. (2022). Sylvia Plath. Encyclopedia Britannica, Retrieved April 14, 2022 from [www.britannica.com/biography/Sylvia-Plath](http://www.britannica.com/biography/Sylvia-Plath).
- Burke, P. (2020). Kivisto, P. (ed.), *Identity, The Cambridge Handbook of Social Theory: Volume 2: Contemporary Theories and Issues*, Cambridge University Press.
- Caplan, G. (1961). *Prevention of Mental Disorders in Children*. Basic Books
- Cherry, K. (2022). What is an Identity Crisis? Verwellmind, Retrieved April 14, 2022 from [www.verywellmind.com/what-is-an-identity-crisis-2795948#citation-6](http://www.verywellmind.com/what-is-an-identity-crisis-2795948#citation-6).
- Clay, Z., Ravaux, L., de Waal, F. B. M., & Zuberbühler, K. (2016). Bonobos vocally protest against violations of social expectations. *Journal of Comparative Psychology*, 130(1), pp. 44–54. Retrieved April 13, 2022 from <http://dx.doi.org/10.1037/a0040088>.
- College of Allied Educators. (2018). Can expectations affect your emotional health?. College of Allied Educators, Retrieved April 13, 2022 from <https://www.cae-edu.sg/Can-expectations-affect-your-emotional-health/>
- Council of Europe. (2022). Sex and Gender. Retrieved June 12, 2024 from <https://www.coe.int/en/web/gender-matters/sex-and-gender>
- Culatta, E., & Jody, C. W. (2021). Falling behind and feeling bad: Unmet expectations and mental health during the transition to adulthood. *Society and Mental Health*, Vol. 11, No. 3, pp. 251-265, Doi: 10.1177/2156869321991892
- Elmer, J. (2019). What is an identity crisis and could be having one? Healthline, Retrieved April 11, 2022 from <https://www.healthline.com/health/mental-health/identity-crisis>.
- Erikson, E. H. (1994). *Identity: Youth and Crisis*. New York: Norton.
- Gillette, H. (2022). Identity crisis: Signs, Causes, and How to Cope. Psychocentral. Retrieved April 12, 2022 from <https://psychcentral.com/Health/Identity-Crisis-Signs>
- Habermas, J. (1989). *The Structural Transformation of the Public Sphere: An Inquiry into a Category of Bourgeois Society*. Translated by Thomas Burger and Frederick Lawrence, Cambridge: MIT.
- Hasegawa, S., Shinohara, C., & Broadbent, P. J. (2007). The Effects of 'Social Expectation' on the Development of Civil Society in Japan. *Journal of Civil Society*, Vol. 3, No. 2, pp. 179–203,
- James, K. J., & Gilliland, B. E. (2001). *Crisis Intervention Strategies*. Pacific Grove, PA: Brook/Cole.
- Kamberaj, S. (2021). What are Social Expectations. Study.com. Retrieved April 13, 2022 from [www.study.com/learn/lesson/social-expectationstheory.html#:~:text=What%20is%20the%20social%20expectations,group%2C%20class%2C%20and%20location](http://www.study.com/learn/lesson/social-expectationstheory.html#:~:text=What%20is%20the%20social%20expectations,group%2C%20class%2C%20and%20location).
- Marsh, N. (2019). *The Bell Jar*. Encyclopedia Britannica. Retrieved April 15, 2022 from [www.britannica.com/topic/The-Bell-Jar](http://www.britannica.com/topic/The-Bell-Jar).
- McLeod, S. (2018). Erik Erikson's Stages of Psychosocial Development. Simply Psychology, Retrieved April 12, 2022 from [www.simplypsychology.org/Erik-Erikson.html](http://www.simplypsychology.org/Erik-Erikson.html).
- McLeod, S. A. (2008). Social roles. Simply Psychology. Retrieved April 10, 2022 from <https://www.simplypsychology.org/social-roles.html>.

- Merriam-Webster Dictionary. (n.d.). Identity crisis. Merriam-Webster. Retrieved April 12, 2022 from [www.merriam-webster.com/dictionary/identity%20crisis](http://www.merriam-webster.com/dictionary/identity%20crisis).
- Plath, S. (2020). *The Bell Jar*. Canada eBook. London: Faber and Faber, Al Haines and Mark Akrigg.
- Sakane, Y. (1998). The Mother, the Self, and the Other: The Search for Identity in Sylvia Plath's 'The Bell Jar' and Takahashi Takako's 'Congruent Figure.' *U.S.- Japan Women's Journal. English Supplement*, no. 14, pp. 27–48. JSTOR, Retrieved June 28, 2022, from <http://www.jstor.org/stable/42772124>.
- Shakespeare, W. (n.d.). As You Like It. Poets.org. Retrieved April 13, 2022 from <https://www.poets.org/poem/you-it-act-ii-scene-vii-all-worlds-stage>
- Skedel, R. (2021). Identity Crisis: Signs, Symptoms & Treatments. *Choosing Therapy*. Retrieved April 12, 2022 from [https://www.choosingtherapy.com/ Identity Crisis/](https://www.choosingtherapy.com/Identity-Crisis/)
- Social Expectations. (2015). Study.com. Retrieved April 12, 2022 from [www.study.com/academy/lesson/social-expectations-definition-theory-quiz.html](http://www.study.com/academy/lesson/social-expectations-definition-theory-quiz.html).
- Whitbourne, S. K. (2012). Are You Having an Identity Crisis?. *Psychology Today*. Retrieved April 10, 2022 from <https://www.psychologytoday.com/intl/blog/fulfillment-any-age/201203/are-you-having-identity-crisis>
- Wikipedia Contributors. (2024). Identity (social science). In Wikipedia, The Free Encyclopedia. Retrieved June 11, 2024 from [https://en.wikipedia.org/wiki/Identity\\_\(social\\_science\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Identity_(social_science))
- World Health Organization (WHO). (2021). Violence against women. Retrieved June 12, 2024 from <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women>.